ateitis

Sausis 1978·1

Alp 1786
Nr. 1-12

ateitis

1978 SAUSIS/JANUARY Vol. LXVIII No. 1

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas

ANTAI... — K. Trimakas 2
Laukėm prabylant obelisko, o prabilo jaunimo drąsa — K. Trimakas 5
Jaunimo protesto žygis — L. Kojelis 14
Jaunimas sėkmingai baigė politinių mokslų kursą — V. Nakas 19
Jaunimo pastabos apie VLIKą ir kitką — S. Kuprys 20
Prietemoje lempos šviesa buria likimą (eil.) — Ž. Bilaišytė 24
Įvertinant jaunimo kūrybines pastangas — K. Trimakas 26
Žodis „Ateities" konkurso premijų laimėtojų vardu — T. Palubinskas 26
„Ateities" 1976-1977 m. jaunimo konkurso premijos 27
ATŽALOS: Eilėraščiai — A. Mičiulytė 31-32
Mūsų iškyla į Kapitono salą — T. Ivaška 32
VEIKLA 34
LAIŠKAI: Vyr. redaktoriaus žodis ir kt. 40

Šį numerį redagavo K. Trimakas. Nuotraukos R. Žemaitaičio (viršely, 11), Pr. Baltakio (6), Alg. Grigaičio (24, 27-I, 30-I ir II), J. Kuprio (27-III, 28-I ir III, 29-V ir VI, 30-V ir VI, 38-I ir II), S. Kuprio (28-V), L. Mikulionio (2, 12-I ir II, 14, 17, 18), L. Tamošaičio (21, 23) ir K. Trimako (4, 5, visos 8, visos 9, 12-III, 19). R. Valiulytės iliustracijos (31, 33), L. Kojelio Washingtono žygio planas (16) ir Vilniaus miesto vaizdas (1).

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.
Redaktoriai: Saulius Kuprys, dr. Arūnas Liulevičius, dr. Linas Sidrys ir Aldona Zailskaitė.
Redakcijos nariai: dail. Vilija Eivaitė (meninė priežiūra), Daina Kojelytė, Jonas Kuprys (fotografija) ir Roma Olšauskaitė.
Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave, Chicago, Il. 60629, USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second Class postage paid at Chicago, Illinois.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

Antisovietinės riaušės kilo Lietuvos sostinėje, policijos automobiliai buvo padegami, sovietų propagandos plakatai plėšomi... Riaušės kilo spalio 10 d., po to, kai minia futbolo rungtynėse Vilniuje ėmė šaukti „Rusai, nešdinkitės namo“ bei lietuviškus tautinius šūkius ir tada pasipylė į gatves...

“Sun-Times”, Chicago, 1977 m. spalio 31 d.

antai...

Jaunimas žygiuoja Washingtono gatve link sovietų ambasados.

VILNIUJE: „Rusai, nešdinkitės namo!“

Spalio dešimtoji... 15,000 lietuvių Vilniaus gatvėse... „Rusai, nešdinkitės namo!“... Milicijos mašinos padegamos... Plėšomi sovietinės Spalio revoliucijos 60 metų sukaktį garbinantys plakatai... Laisvinami gatvėj suimtieji...

Policija, milicija negali minios sutvarkyti. Iššaukiami kariuomenės daliniai su automatais. Jie atstato „tvarką“ tautoj, nebepakeliančioj tankais, šnipų tinklais ir Sibiro grasinimais peršamo „rojaus“...

Vis dėlto... Nebeužtvenksi upės bėgimo... Nebesulaikysi ištvermingos, aukų nebojančios tautos veržimosi į laisvę...

WASHINGTONE: „Laisvės Pabaltijo kraštams!“

Rugsėjo 24-toji... 4-5,000 lietuvių, latvių bei estų iš įvairių JAV ir Kanados miestų... Keturi JAV senatoriai, vienas kongresmanas. Du iš sovietų „rojaus“ ištremti rusai disidentai... Tikslas — atkreipti JAV valdžios ir viešos opinijos dėmesį į trypiamas pabaltiečių teises. Didžiosios spaudos ir televizijos atstovų kaip ir nėra. Jei jų nėra, nebus nei žinios apie šias pastangas.

Į sovietų ambasados pusę žygiuoja būrys jaunimo. Šimtas, gal du. Jiems kelią pastoja „tvarką palaikanti“ miesto policija. Himnai, šūkiai... „Laisvės Lietuvai, Latvijai, Estijai!“ Dega sovietų vėliava...

Demonstracija — o per ją ir žmogaus teisių reikalavimas sovietų pavergtiems pabaltiečiams — spaudos, radijo ir televizijos dėmesy...

BELGRADE: Vien žodžių kova

Belgrade Helsinkio aktą pasirašiusių 35 kraštų atstovams svarstant bendradarbiavimo sąlygas bei galimybes, JAV, Vatikano, Švedijos ir kitų Vakarų kraštų atstovai kėlė žmogaus teisių pažeidimus Sovietų Sąjungoj. Sovietų atstovas gynėsi, apšaukdamas tai „propagandiniu spektakliu“, reikalaudamas „nesikišti į vidaus reikalus“, o kartais kaltindamas JAV rasine diskriminacija ir kt.

Prabėgo kelios savaitės, betgi svarbiausias tautų apsisprendimo klausimas nebuvo nei paminėtas. Tautų laisvė paprastai išsikovojama ne kitų malone ir ne prie konferencijos stalo.

EKUMENIZMAS: Į krikščionių suartėjimą

Ekumenizmas, kaipo krikščionių suartėjimo pastangos, yra viena teigiamiausių šių laiko apraiškų. Jo įtakoje sumažėjo neapykanta,

nepasitikėjimas, susidarė draugiškesnė nuotaika krikščionių tarpe.

Atrasta bendrų idėjų ir darbų: šv. Rašto vertimai, katekizmai, socialinio teisingumo ir artimo meilės darbai, bendra malda, net bendros parapijos (pirmoji anglikonų-katalikų parapija įsteigta Jamaikoje; antroji — Northfolk, Va., JAV.).

Krikščionių suartėjimo savaitę, sausio 18-25 d., visi vėl esame kviečiami bendron maldon už krikščionių vienybę.

ŠEIMA: Tėvo irgi reikia

Nuo senų laikų žmonės buvo įsitikinę, kad vos gimusiam kūdikiui tereikia motinos. Tėvas gal reikalingas daugiau paaugusiam vaikui, ypač berniukui.

Nauji tyrinėjimai (žr. *Psychology Today,* 1977, lapkričio nr., 108 psl.) rodo, kad tėvo artumo, jo užsiėmimo su kūdikiu įtaka, pats kūdikis jaučiasi saugesnis ir drąsesnis svetimųjų atžvilgiu.

Taigi, vaikas yra tėvo ir motinos kūrinys nuo pat pirmųjų dienų ne tik biologine, bet ir psichologine prasme.

JAUNIMAS: Remtis jų noru...

Visą mėnesį apie katekizaciją išposėdžiavusių pasaulio katalikų vyskupų sudėtinė išmintis ir patirtis nelengvai leidosi sudedama į žodinius sinodo dokumentus. Tvirtinami buvo seni, pastovūs principai; ieškoma naujų; velkama į naują rūbą.

Nepasitenkinta katekizmo atmintinai išmokymu; nurodoma siekti „susitikimo su Kristaus asmeniu, širdies pasikeitimo, dvasios pergyvenimo bažnytinėj bendruomenėj". Religiniu auklėjimu turi rūpintis ne tik dvasiškiai, bet visi — ir pasauliečiai, ypač tėvai. Daug tikimasi iš paties jaunimo. Baigiamajame dokumente sakoma: jaunųjų religinis udymasis „turi remtis tiek jų noru dalintis Bažnyčios ir pilietinės bendruomenės atsakomybe, tiek į juos veikiančios Dievo ir artimo meilės trauka".

Į jaunimą čia jau žiūrima kaip į tampančius suaugusiais. Toks žvilgsnis turi stipriai paveikti tiek patį jaunimą, tiek visus su juo susiduriančius.

STRIPTIZAS: Į labirintines gelmes

Rašėme, kad Icchoko Mero romanas „Striptizas" dar „laukia pilnesnio ir vispusiškesnio įvertinimo" (*Ateities,* 1977, 9-10 nr., 291 psl.). To numerio puslapiams dar tebesisukaliojant spaustuvės mašinose, pasirodė dvi recenzijos.

Pabandęs nustatyti romano „geografinę padėtį nūdienėj pasaulinėj literatūroj", Vytautas A. Jonynas randa jį gimininga „naujajam romanui" *(nouveau roman),* o išvadoje rašo, kad ji „neišmoko nieko naujo, ko nebūtume žinoję. Tik be knygų, kaip ši, nesuprastume to, ką žinome" *(Aidai,* 7 nr., 355 psl.). Vytautas Bagdanavičius jaučia įvado reikalą šiai knygai... ir parašo ne tik įvadą, bet ir interpretacines savo įžvalgas, tarpe kurių paskutinė ypač toli siekianti: „... nuo romantizmo laikų mes esame praradę metafizinę poeziją... Meras ateina į grožinę raštiją su visu glėbiu žodžių, kurie yra sąvokos... Intuicija ir abstrakcija Mero kūryboje ieško atgal kelio į žmogų" (*Draugo* kultūr. priedas, 1977 lapkr. 12).

Praskleidus knygos apgaulų pasikartojantį paviršių atsiveria jos labirintinės gelmės, kuriose matosi amžinai gyventi norinčio, bet dėl to savęs atsižadėti turinčio žmogaus tragedinė dilema... Į ją giliau žvelgiant, knyga darosi vis suprantamiau paslaptinga, o gal ir paslaptingiau suprantama.

PAŠTAS: Greičio amžiuje...

Atspausdintą *Ateities* spalio numerį iš Chicagoj esančios „Draugo" spaustuvės pasiėmiau spalio 15-tą. To pat numerio paštu siųstas egzempliorius mane, gyvenantį priemiesty keliolika mylių nuo Chicagos, pasiekė lapkričio 14-tą.

Šiame greičio amžiuje, kai žmogus mėnulį pasiekia už kelių dienų, paštas žeme rėplioja lėčiau negu vėžlys.

DEMONSTRACIJOS: Apžvalga ir įspūdžiai

Šiuo žurnalo numeriu metame žvilgsnį į pabaltiečių demonstracijas už žmogaus teises, kurios įvyko 1977 m. rugsėjo 24 d. Washingtone. Plati Kęstučio Trimako apžvalga (4), demonstracijų pagrindinio rengėjo Viktoro Nako svarstymai (19) ir Lino Kojelio, vieno pagrindinių vadovų žygiui į sovietų ambasadą, įspūdžiai (14). Saulius Kuprys suveda anketos duomenis apie jaunimo nusistatymą Vliko ir Lietuvos laisvinimo klausimais (20).

KONKURSE: Nuo Baltijos iki Brazilijos

Kasmet konkursu *Ateitis* įvertina jaunųjų kūrėjų pastangas. 1977 m. 22 premijų laimėtojams išdalinta 700 dol. Jie — nuo Baltijos (Loreta iš Lietuvos) iki Brazilijos (Robertas Saldys iš Sao Paulo). Ypač stipriai reprezentuojama poezija (Živilė Bilaišytė iš JAV ir Jolanta Malerytė iš Izraelio). Plačiau žr. šio *Ateities* numerio 26 psl.

Kęstutis Trimakas

RUSSIA GET OUT OF THE BALTIC STATES
THE RIGHTS OF ALL PEOPLE SHOULD BE PROTECTED
HUMAN RIGHTS
DETENTE IS LATVIA

LAUKĖM PRABYLANT OBELISKO, O PRABILO JAUNIMO DRĄSA

Kęstutis Trimakas

Įspūdžiai iš pabaltiečių demonstracijų už žmogaus teises 1977 m. rugsėjo 24 dieną Washingtone

Didelis baltas pastatas žaliuojančio Washingtono parko vidury. Tas pastatas gaubė didingą JAV prezidento Linkolno statulą. Tai amerikiečių tautos pagarbos išraiška šiam didžiam žmogaus laisvės gynėjui. Prie pastato spietėsi būriai lankytojų.

Pagarba bei smalsumas traukė ir mane ton pusėn, bet žingsnius pakreipiau į to pastato papėdėj išsitęsusią plačių laiptų terasą — ten už pusantros valandos turėjo prasidėti pabaltiečių demonstracijos už žmogaus teises. Ten irgi buvo susirinkęs nemažas būrys, o iš visų pusių ta kryptim slinko grupės žmonių. Prisijungiau prie jų.

Efektas politikoj? Aš daug nematau...

— Kokį efektą turės šios demonstracijos?... — užklausiau. Aš laikiau mikrofoną jam, o jis man.

— Vienas dalykas: skatins jaunimą dirbti Lietuvai... — atsakė jaunas tautietis Edvardas Miklas, kuris, pasirodo, buvo Worchesterio lietuvių radijo programos vadovas. — Čia yra gera pradžia.

— O politiškai?

— Politiškai — aš daug nematau... Tik atkreipti spaudos ir televizijos dėmesį.

Panašūs buvo atsakymai visų, kuriuos klausiau, ar tai būtų vyresni, ar jaunesni, lietuviai, latviai ar estai. Jau buvau jų sutikęs iš įvairių JAV ir net Kanados vietovių — iš Chicagos, New Yorko, Clevelando, Brocktono, Grand Rapids, Detroito, Toronto. Nors daugelis iš toliau atvykusių buvo važiavę per naktį ir pas kai kuriuos buvo pastebimi nuovargio ženklai, visų veiduose matėsi laukimas ir ryžtas.

Mes šaukiam, nes šaukti reikia.

— Ar jūs lietuviai? — užkalbinau lietuviškai du gana jaunus vyrus, kurių nepažinau. Bet čia juk galėjo būti ir latviai, o gal ir estai. Tad klausimą pakartojau angliškai:

— Ar jūs lietuviai? O gal...?

Iš jų nustebusių veidų supratau, kad jie ne lietuviai...

— Mes — vokiečiai, — vokišku akcentu angliškai atsakė drąsesnysis.

Nustebau ir aš vokiečius čia sutikęs... Čia Wasingtono parke, prie Linkolno paminklą gaubiančio pastato, tarp besibūriuojančių pabaltiečių demonstrantų. Mano nuostaba susikristalizavo žodžiuose:

— Kaip jūs čia patekote?

— Mes — iš Vokietijos. Turistai... Lankomės dabar Washingtone su būriu kitų, — antrasis mostelėjo ranka į grupę vyrų, kuriuos irgi būčiau palaikęs demonstrantais.

Pajutau momento svarbą... Čia, nors ir ant mažos skalės išsitiesė tiltas tarp Amerikos ir

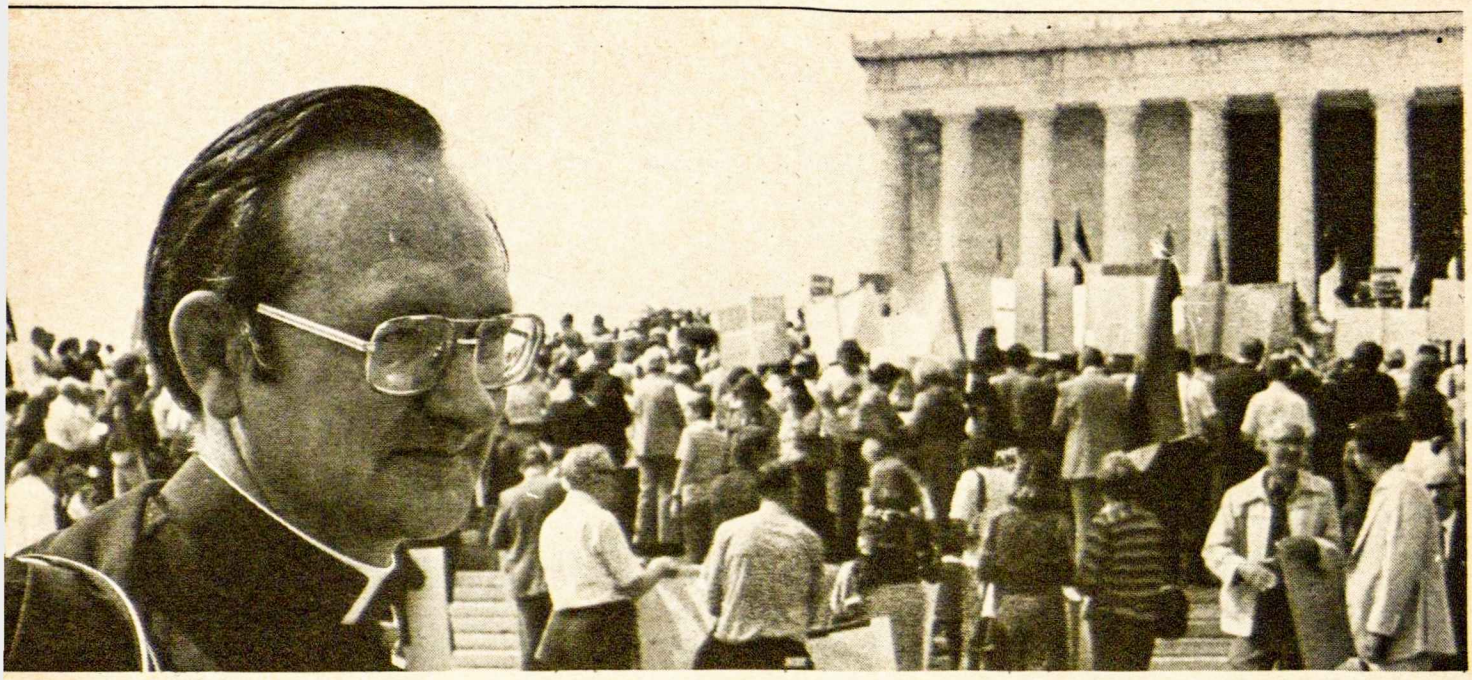

Kęstutis Trimakas demonstrantų tarpe prie Lincolno paminklo.

Europos..., tos Europos, kurioj buvo Tėvynė ir tie tautiečiai, kuriuos užstoti atvykome į JAV sostinę.

— Ar žinot, kodėl čia mes? — paklausiau vokiečių jau vokiškai ir parodžiau į kur-ne-kur iškeltus demonstrantų plakatus. — Ar žinot, kas čia bus? Mes lietuviai, ir latviai, ir estai. Mes čia demonstruosim dėl to, kad mūsų kraštai užimti sovietų ir kad ten laužomos... (čia užkliuvau ir nebesugrabaliojau vokiškų žodžių „žmogaus teisės").

Bet vokiečiai, matyt, suprato. Pirmasis užklausė:

— Ką jūs galvojat tuo pasiekti? Ar jūs manot tuo politinę padėtį pakeisti?

Su atsakymu užsikirtau — ne dėl to, kad klausimas buvo netikėtas... Priešingai, tas klausimas ir atsakymas mane lydėjo jau dienų dienom, besiruošiant atvykti, lydėjo ir kelionėj, sekiojo ir čia, kaip šešėlis, vaikščiojant tarp kitų šioje aikštėje... Čia lyg susikaupė ne tik mano, bet ir visų iš visų pusių suvažiavusių norai ir pastangos, bet kartu ir realus pramatymas, kad visa tai yra tik trupinys, kuris platesnės istorijos įvykių raidos ne tik nepaveiks, bet nebus nei plačiau pastebėtas, ar gal net ir šio krašto spaudoj liks nė nepaminėtinas. Prislėgtas atsakiau:

— Nemanau, kad šis įvykis politiką pakeistų, bet mes šaukiam, nes šaukti reikia...

— Ateikit, ateikit, jau turim toliau vykti, — kažkas šaukė vokiškai mano pokalbininkams iš atokiau stovinčio būrio.

Vokiečiai sukruto. Persimetėm atsisveikinimo žodžiais ir išsiskyrėm. Jie prisijungė prie būrio ir nutolo...

Ar yra klausimų? Visi, net ir obeliskas tylėjo.

Vienuoliktą valandą, visą valandą prieš demonstracijos oficialiosios dalies, garsiakalbiu buvo pranešta, kad spaudos konferencija prasideda. Dėmesys nukrypo į kėdžių eiles, kurios tik kur-ne-kur buvo apsėstos — ir tai, atrodė, tik pačių demonstrantų.

Prie kalbos pulto priėjo demonstracijų rengimo komiteto pirmininkas Viktoras Nakas. Per garsiakalbį pasigirdo jo aiškus balsas:

— Pabaltiečių žmogaus teisių demonstracija, prasidėsianti už valandos, yra sušaukta atkreipti dėmesį į žmogaus teisių paneigimą Pabaltijo valstybėms, Estijai, Latvijai ir Lietuvai, kurį daro Sovietų Sąjunga, pažeisdama Helsinkio Baigiamąjį Aktą. Tas Baigiamasis Aktas, pasirašytas Helsinkyje 1975 m. Jungtinių Amerikos Valstybių ir Sovietų Sąjungos, o taip pat ir daugelio kitų kraštų valdžių, skelbia, kad pasirašančios valstybės puoselės ir ugdys pilietinių, politinių, ekonominių, socialinių, kultūrinių ir kitokių teisių ir laisvių veiksmingą vykdymą... Mes kalbame už 6 mil. pabaltiečių, kurie negali kalbėti už save šiandien... Visos tos teisės buvo pažadėtos Helsinky. Jos visos yra pakartotinai paneigiamos pabaltiečių tautoms Belgrado konferencijos išvakarėse...

— Ar yra klausimų? — savo įvado pabaigoj Nakas paklausė.

Klausimas lyg buvo taikomas ne tiems sėdintiems (nes jie atrodė esą demonstruotojai), bet toms tuščioms kėdėms, ant kurių

turėjo sėdėti būrys spaudos atstovų,... o gal ir toliau, toliau už tų ramiųjų tvenkinių puošniems Washingtono pastatų siluetams... O gal bent anam ūke išblukusiam, bet didingam obeliskui...

Niekas nepakėlė rankos. Niekas nepakilo. Beveik tikėjais, kad obeliskas prabils. Žinai, juk retom, ypatingom progom, būk tai, akmenys prašneka... O ši kaip ir atrodė tokia ypatinga akimirka.

Spaudos konferencija baigės, galima sakyt, nė neprasidėjusi. Nejaugi šio krašto spaudos žmonės tik tiek teparodys dėmesio? Nejaugi mes čia atvykome šaukti už tuos, kurie negali, ir patys būsime neišklausyti, nepastebėti, o gal ignoruojami?

nenustoti reikalavus okupuotų tautų išlaisvinimo... Ir kad mes patys niekad nesustotume dirbę mūsų brolius išlaisvinti. O mūsų pavergti broliai lai niekad nepavargsta, lai niekad nenustoja vilties, bet, sekdami mūsų tėvų ir mūsų protėvių pavyzdžiu, tegul ištęsi, siekdami laisvės".

Po kitos invokacijos ir ilgesnės litanijos už visus pavergtuosius vienas po kito buvo iškviesti amerikiečiai kalbėtojai. Kiekvieno kalba palydėta, o neretai ir pertraukta klausytojų šiltais plojimais.

— Belgrade mes reikalausim apyskaitos iš kitų. Ir mes patys duosime savo apyskaitą, — pažadėjo prezidentą Carterį atstovaująs valdžios pareigūnas Mark L. Schneider. — Mes

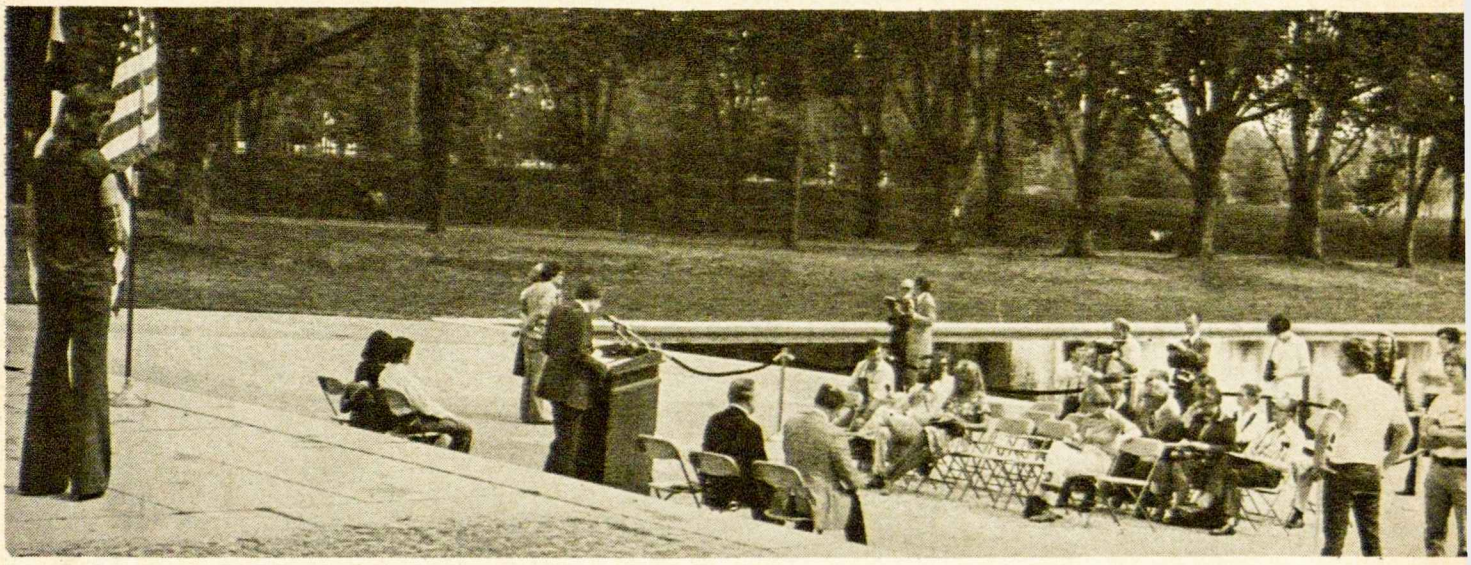

„Ar yra klausimų?" — Viktoras Nakas spaudos konferencijoj.

Savųjų maldos, draugų pažadai ir naujos draugystės simboliai.

Spaudos konferencijos klausėsi ne per didelis žmonių būrys. Po jos per valandą demonstruotojai rinkos būriais su plakatais ir vėliavom. Didesni ir mažesni būriai buvo pasklidę po visą parko papėdę.

Vidudienį garsiakalbiu visi buvo paprašyti pusračiu apstoti garbės svečių ir kalbėtojų vietą ir pultą.

— Dabar yra laikas prie Linkolno paminklo įgyti įkvėpimo pabaltiečių tautų nepaneigiamai vienybei, — prabilo demonstracijų programos vedėjas Uldis Sipols. — Dabar laikas atpažinti mūsų reikalvimų teisėtumą...

Virš galvų pralekiančio sprausminio lėktuvo ūžesys beveik visai nustelbė per garsiakalbį sklindantį balsą. Minia tuo tarpu spietėsi vis arčiau...

Pasigirdo naujas balsas... Vysk. Vincentas Brizgys... Invokacija...

— Mes maldaujame Tavo pagalbos, O Viešpatie, Įkvėpki laisvų tautų vadus niekad netylėsim. Jei ten bus prispaustuosius užtariąs žodis, tas žodis bus mūsų.

Tada kalbėjo senatorius Peter V. Domenici (New Mexico).

Apžvelgęs Helsinkio aktu garantuojamas žmogaus teises ir nurodęs tų teisių pažeidimus Pabaltijo kraštuose, Belgradan vyksiančios JAV komisijos vienas narių, sen. Robert Dole (Kansas) kalbą užbaigdamas pareiškė:

— Aš darysiu viską, ką tik galiu, stovėti tvirtai žmogaus teisių klausimuose ir iškelti laisvo apsisprendimo klausimą Baltijos valstybėms. Tie abu punktai turės būti pilnai išdiskutuoti.

Senatoriaus Dole kalba buvo ypač daug kartų pertraukta plojimais; plojimas sekė ir kalbos pabaigą.

Senatorius Howard Metzenbaum (Ohio) savo žodyje priminė amerikiečių užduotį:

— Mūsų tauta niekada neįvykdys savo pačios galutinės paskirties, nebent mes ir toliau kelsime žmogaus teisių reikalus. Mes privalome primygtinai reikalauti, estų, latvių, lietuvių ir kitų tautų laisvo apsisprendimo... Ir jei mes tai

Pavel Litvinov

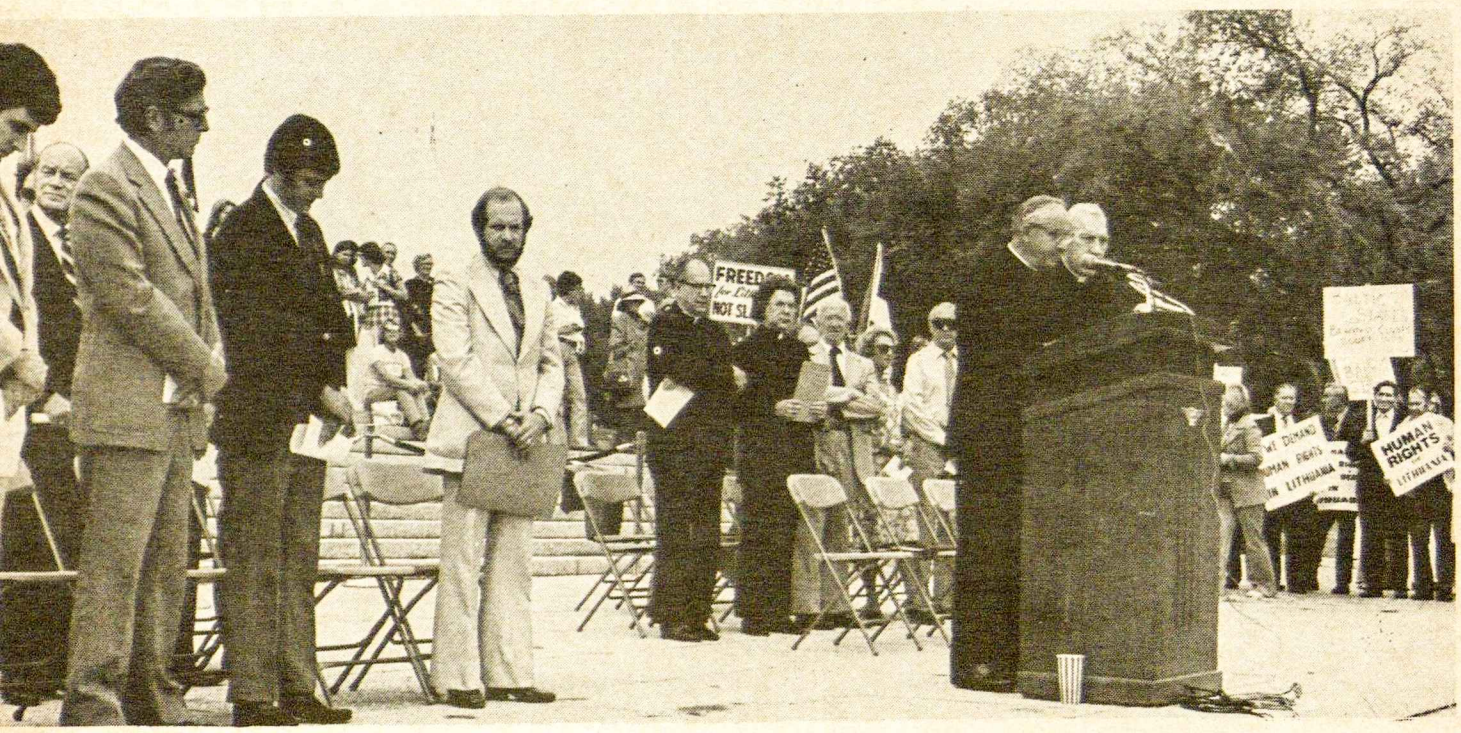

Vysk. Vincentas Brizgys skaito invokaciją.

Garbės prezidiumas

Demonstrantai su plakatais, reikalaujančiais laisvės ir kitų žmogaus teisių Pabaltijo tautoms.

darom, tai darom pasakyti pasauliui, kad užkariavimas ir besitęsiantys 27 metai niekada neįteisina prievartos.

Buvęs astronautas, dabartinis Naujosios Meksikos senatorius Jack Schmitt į padėtį žvelgė iš plačios kosminės perspektyvos — kaip tas, kuris į žemės planetą gali žiūrėti iš kažkur kitur (1972 m. jis buvo išsikėlęs mėnulin):

— Gera yra sugrįžti iš mėnulio kalbėti su jumis. Litvinovas, kuris daugiau, negu kas kitas, buvo sąlygose, kur nėra laisvės... ir kiti,... ir pabaltiečiai, ir visi žmonės, atvykę į mūsų kraštą ieškodami laisvės, supranta laisvę. Jie supranta, jog dėl to, kad jie patys ir jų proseneliai atkeliavo į šį kraštą, tai ir ši tauta reprezentuoja vienintelę tautą ant planetos, su idealizmu ir galia apginti sėklą trapios laisvės, kuri tebedega jūsų tautiečių širdyse ir širdyje kiekvieno asmens ant šios planetos".

Jauniausiai atrodąs Michigano kongresmanas James Blanchard pabrėžė jaunimo įnašą:

— Atvykti čionai tai tikrai smagu... Kai maždaug prieš 3 metus kandidatavau į kongresą, dalyvavau visoj eilėj mažumų subuvimuose ir įprastinai ten matydavau senus žmones, kurie sakydavo: Mes negalim sudominti jaunų savo atsivežtom prosenelių tradicijom. Na, tikiuosi, kad anie seni žmonės yra čia šiandien; tikiuosi, kad jie mato čia visus jaunus užsiangažavusius žmones; tikiuosi, kad jie mato šių demonstracijų vadovybę, kurioj vien jaunimas...

Jaunimas ėmė įsisiūmuoti. Grupė ėmė unisonu šaukti:

„Mes norim laisvės dabar... Mes norim laisvės dabar..."

Pagaliau atėjo eilė kalbėti dviem rusams disidentams. Pirmasis jų — Andrej Amalrik, kalėjęs keletą kartų, buvęs Sibire, paskui ištremtas iš Sovietų Sąjungos:

— Turime priminti, jog nėra įmanoma išsaugoti vienų laisvės ta kaina, kuria sutinkama, kad kiti laisvės neturėtų... Aš pats savo akimis mačiau pabaltiečių taikingą pasipriešinimą už abi teises — žmogaus ir tautos...

Svarbiausias šių demonstracijų kalbėtojas buvo rusų disidentas Pavel Litvinov, fizikas, 1968 m. Raudonoj aikštėj, Maskvoj, protestavęs prieš sovietų invaziją Čekoslovakijon, už tai kalintas, ištremtas į Sibirą, ir pagaliau už savo tolimesnę veiklą už žmogaus teises 1974 m. priverstas išvykti iš Sovietų Sąjungos. Jis, išvardijęs keletą žmogaus teisių pažeidimų, daugiausia suminėtų Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikose, savo antroje kalbos dalyje apsistojo ties savo draugu Kovaliovu:

— Tarp kitų dalykų, jis buvo apkaltintas Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos platinimu ir pasiuntimu į Vakarus... Per jo teismą, kuris, tarp kita ko, buvo Lietuvos sostinėj Vilniuj,... ten buvo vyras, kuris tą teismą stebėjo ir perdavė pasauliui daug informacijos apie tą teismą. Jo vardas yra Viktoras Petkus, kuris..., kaip jūs žinote, prieš keletą savaičių buvo suareštuotas. Tokie žmonės, kaip Kovaliovas ir Petkus, kaip draugystė tarp Buchovskio ir latvio Budarodės, yra tikrai naujas įvykis, yra tikra draugystė tarp žmonių... Ir mano šūkis demonstracijose prieš sovietų invaziją Čekoslovakijon, buvo „Už mūsų ir jūsų laisvę". Tai reiškia laisvę rusams ir laisvę čekams... Ir norėčiau, kad tokie žmonės kaip Sergiev Kovaliovas ir Viktoras Petkus taptų simboliu naujai ir tikrai žmonių draugystei.

Šie žodžiai, nors ir su rusišku akcentu, nuskambėjo visų tvirčiausiai. Už tų žodžių stovėjo auka — ištrėmimas už ne vien savo, bet ir čekoslovakų tautą, kaip ir už Kovaliovo asmens ir vardo stovėjo auka ne vien už savo, bet ir lietuvių tautą...

Tikrai gerai, kad demonstracijos buvo ruošiamos kartu su kitais — latviais ir estais... Ir tai ne vien dėl to, kad jėga buvo didesnė, kad buvo daugiau žmonių, bet kad ir mes, kaip ir tie rusai disidentai, norime laisvės ir kitiems.

Meninėj programoj, šalia pasirodžiusios Philadelphijos lietuvių „Aušrinės" šokių grupės, malonu buvo klausytis latvaitės Rūtos Svilpės dainų, pritariant gitara, o ypač jos skaitomų maldų iš Sibiro lietuvaičių maldaknygės.

Sugiedami Estijos, Latvijos, Lietuvos ir JAV himnai. Programa baigėsi. Žmonės, jau ir taip kiek pasklidę meninės programos metu, ėmė skirstytis. Nieko nelaukdamas pasukau į aerodromą... Chicagoje laukė ant stalo išsklaidyta „Ateities" žurnalo medžiaga.

Prie sovietų ambasados dega raudona vėliava.

Apačioj, prie tvenkinio, susibūrė keliolika jaunuolių su Lietuvos, Latvijos, Estijos ir JAV vėliavomis. Tai buvo sutartas ženklas rinktis žygiui į sovietų ambasadą.

Apie tą žygį mažai kas žinojo. Jis nebuvo viešai skelbtas, nes jam nebuvo leidimo iš valdžios; kiek žinoma, leidimas oficialioms demonstracijoms buvo duotas tik su sąlyga, kad kitų demonstracijų prie sovietų ambasados nebūtų ruošiama. Todėl oficialieji rengėjai jų nei negalėjo skelbti. Nebuvo skelbta gal ir dėl to, kad būtų išvengta ankstyvo policijos dėmesio. O tačiau norint atkreipti didesnį

Jaunimas netoli sovietų ambasados (pastatas nuotraukos viršuj, dešinėj).

amerikiečių spaudos ir televizijos, o gal ir pačių sovietų dėmesį, buvo jaučiamas reikalas surengti ką nors drastiškesnio. Žinia apie ruošiamą žygį buvo skleidžiama jaunimo tarpe iš lūpų į lūpas meninės programos metu.

Tuoj susibūrus apie 150 asmenų, išimtinai jaunimo, tik su keliais vyresniais, eisena su vėliavom ir plakatais pajudėjo. Pamatę eiseną, skubiai, kai kurie bėgte bėgdami, prie jos prisijungė — iš viso gal koks pusšimtis.

Tuoj atsirado ir pirmoji policija. Ji davė nurodymus, kad, neturint leidimo, negalima nešti iškeltų vėliavų ir plakatų. Juos nuleidus žygiuojama toliau. Beįsukant į 17-tąją gatvę, kur būtų buvę galima eiti į Baltuosius rūmus, policija kelią užblokavo ir žygiuojantį jaunimą nukreipė šonan. Vėliavos buvo vėl iškeltos, o plakatai atsukti taip, kad praeiviai matytų užrašus. Policija eiseną sekė motociklais; netrukus atsirado ir policijos automobilių. Kuo toliau, tuo jos daugėjo. Jų buvo ir kiekvienoj sankryžoj.

Priartėjus kiek prie ambasados, sankryžoj žygiuotojai vėl buvo sulaikyti. Pagal įstatymus, demonstruotojams grupėje negalima prieiti prie ambasados arčiau negu 500 jardų; prie pat ambasados priartėti tebūtų galima po du 10 pėdų laikant tarpą tarp porų be jokių vėliavų ir plakatų.

Negalint prieiti prie sovietų ambasados, buvo nutarta vykti į Lietuvos pasiuntinybę, ten palikti vėliavas ir plakatus, demonstratyviai pareiškiant, kad policija neleido demonstracijų prie sovietų ambasados. Nuotaika buvo kritusi. Toks sprendimas ne vienam atrodė kaip kapituliavimas. Tikslas nepasiektas. Jautėsi nuovargis.

Pakeliui eisena sustojo poilsiui. Daugelis susėdo tiesiai gatvėje. Dabar eiseną lydėjo tik du policininkai ant motociklų. Tuo tarpu

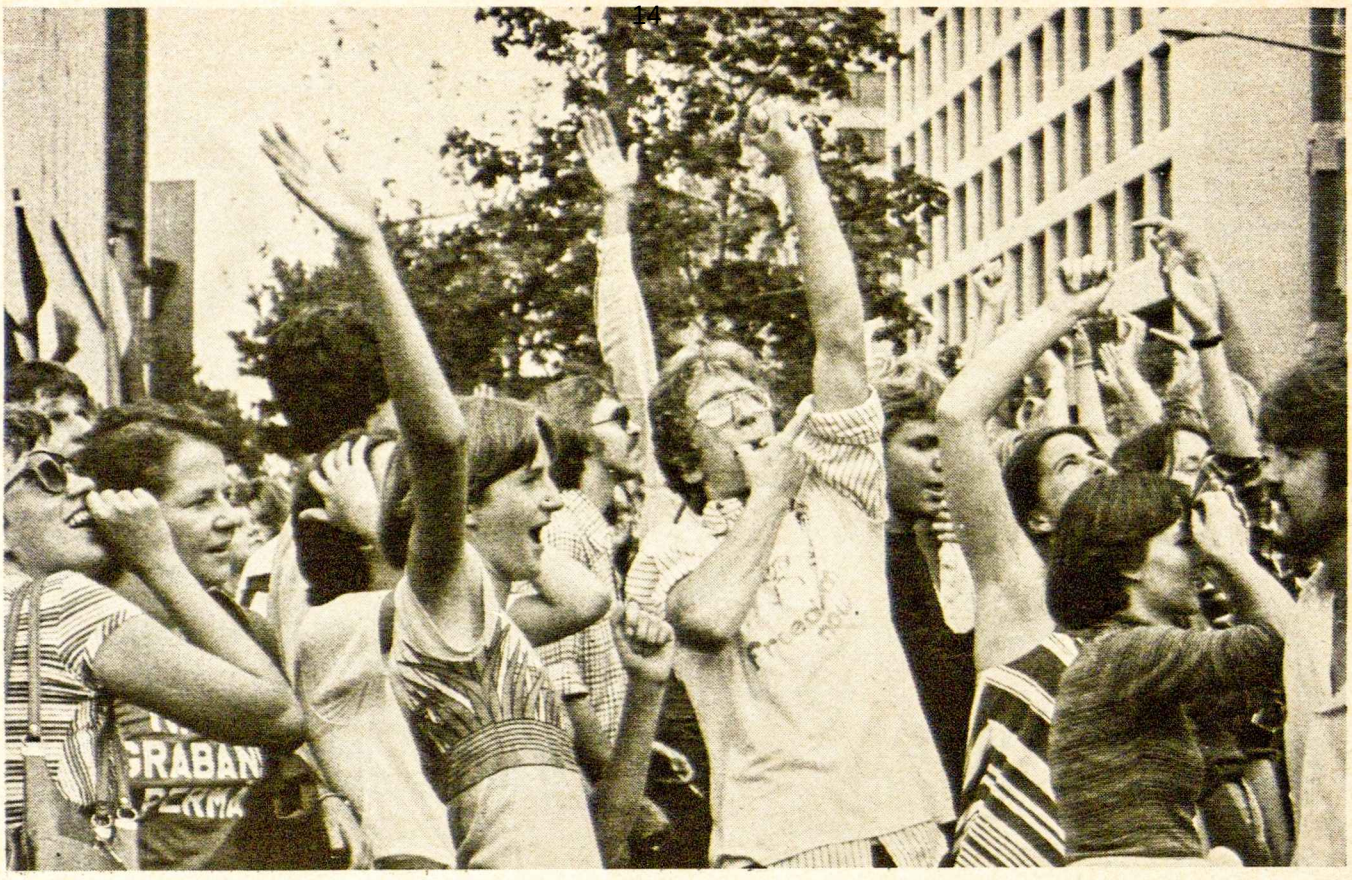

„Laisvės Lietuvai, Latvijai ir Estijai!“

Washingtono miesto gatve.

kažkas pranešė, kad aplink ambasadą policijos buvo gana daug. Paskelbta ir kita žinia: amerikiečių spaudai, radijui ir televizijos stotims pranešta, kad į sovietų ambasadą žygiuoja pabaltiečių jaunimas demonstruoti.

Čia pat šaukiamas visų pasitarimas: kapituliuoti, ar mėginti vėl bandyti prasiveržti pro policiją iki ambasados... pasiseks ar nepasiseks, bet kenčiantieji priespaudą Lietuvoj ir daug sunkesnėse sąlygose kovojantieji už laisvę bent žinos, kad ir mes mėginome, kad ir mes su jais...

Nutarta žygiuoti prie ambasados. Vėl pasukama atgal. Policijos vėl gausėja. Vadovas priekyje nurodo elgtis taip, kad atrodytų lyg einama atgal į parką, bet tada, davus ženklą, staiga mestis į kitą pusę ir bėgti į ambasados pusę. Ilgoj eisenoj ne visi girdėjo šiuos nurodymus. Tad davus ženklą, tik dalis metėsi į kitą pusę. Du policininkai tuoj sugriebė lietuvį vadovą. Vieną latvį parvertė ant gatvės. Policininkai išsitraukė bananus. Vienas išsitraukė ar mėgino išsitraukti revolverį. Už kelių akimirkų buvo tiek policijos, kad jie užblokavo visą kelią.

Sovietų ambasada dabar buvo tik už poros pastatų ir policijos blokados. Demonstrantai tuoj susiorganizavo ir unisonu šaukė: „Kur Pabaltijo žmogaus teisės?“ „Laisvės Lietuvai, Latvijai, Estijai!“, „Kalbame už tuos, kurie negali kalbėti“.

Su sirenomis ir triukšmu atvyko daugiau policijos. Iš mašinų išbėgdavo policininkai su šalmais... Akimirką sustodavo, sustingdavo, pamatę mūsų jaunimą, tvarkingai ar net gražiai apsirengusius... Kai kurios mergaitės su tautiniais drabužiais. Nežinojo, kas čia darosi. Matyti, tikėjosi grubių riaušininkų.

„Nepamiršiu vienos policininkės reakcijos“, teigė vienas jaunas čikagiškis lietuvis. „Ji išlipo iš automobilio, apstulbo, žiūrėjo, lyg klausė: Kas čia gali būti? Kodėl aš esu čia? Dėl ko...?“

Kai jaunimas pradėjo giedoti himnus, dalis policininkų pagarbos ženklan nustojo kalbėti, užsidėjo kepures ir nuleido rankas. Ypač didelė buvo tyla, kai buvo giedamas estų himnas. Tuo metu ten tegiedojo trys estės mergaitės ir jų balsai buvo vos, vos girdimi. Policininkai daug mažiau pagarbos rodė, kai buvo giedamas JAV himnas.

Aplinkui susirinko minia amerikiečių. Jie matė plakatų užrašus. Kai kurie iš jų pradėjo šaukti už mus. Matėsi, kad jie palaikė demonstruojančio jaunimo pusę.

Buvo atvežti keli policijos sunkvežimiai padėti suimtuosius. Jie prisiartino prie skersgatvio kampo, kur buvo jaunimas. Demonstruotojai tada perėjo į kitą kampą. Sunkvežimiai vėl buvo pervežti. Demonstruotojai vėl persimetė į kitą kampą.

Šūkiai vėl buvo tęsiami. Himnai vėl sugiedoti. Atplėšus dalį raudonos medžiagos nuo plakato, buvo padaryta sovietų vėliava su kūju ir piautuvu. Ji buvo iškelta į viršų ir padegta šaukiant: „Laisvės Lietuvai, Latvijai ir Estijai!“

Policija buvo davusi jau ne vieną perspėjimą išsiskirstyti. Anksčiau grasino suimti vadovus, paskui visus. Demonstruotojai tada buvo susėdę ant žemės, parodydami, kad jie nebijo būti suimami. Po vėliavos sudeginimo atmosfera buvo dar labiau įtempta. Buvo duota 5 minutės laiko išsiskirstyti. Kitaip prasidės suėmimai.

Riba, atrodo, buvo pasiekta. Vadovai siūlė skirstytis. Paskutinį kartą buvo sugiedoti visi himnai. Bešaukiant balsai jau buvo visai išsisėmę. Giedodami JAV himną demonstrantai nenoromis ėmė trauktis.

Televiziją, radijo ir spaudos dėmesį pagavusi demonstracija baigėsi. Vakare apie šį įvykį jau skelbė televizija ir radijas, o rytą spaudoj pasirodė aprašymai su vėliava deginančių demonstrantų nuotraukomis...

Jaunimo drąsą iššaukė į laisvę besiveržianti tauta.

Jaunimo pasiryžimas ir drąsa, nebojanti net kelią pastojusios ir suimti grasinančios policijos, praskambėjo garsiau, negu senatoriai, disidentai ir net balsiau, kaip kad nebilys obeliskas būtų galėjęs prabilti. Jaunimo antroji demonstracija — žygis iki Sovietų ambasados byloja to jaunimo gilų solidarumą tautiečiams pavergtoj tėvynėj. Tokį jausmą negalėjo niekas kitas iššaukti, kaip tik pati už geležinės uždangos sovietų priespaudos varžtais nesutramdoma, laisvėn besiveržianti tauta.

Jei kas dabar manęs paklaustų, ar mes ta demonstracija paveikėm pasaulinę politiką, nedvejodamas atsakyčiau: Taip. Ne tik paveikėm, bet pasaulinę politiką kuriam. Tokie ir panašūs darbai yra reikalingi, kaip vienas žingsnis ar šuolis yra reikalingas kelionei — tautos kelionei į laisvę. Jie reikalingi mums patiems, tautiečiams išeivijoj, tautiečiams tėvynėj, pagaliau — ir kitataučiams: mums patiems — kaip ryžto išreiškimas; tautiečiams išeivijoj — kaip paskata; tautiečiams tėvynėj — kaip moralinė parama, o kitataučiams — kaip įrodymas, kad mūsų tauta, nors pavergta, yra gyva ir siekianti laisvės. Ne tik politikų sprendimai ar karai, bet ir tokie laisvės troškančios tautos gyvybės ženklai pasaulinę politiką ir ateities istoriją kuria.

Ši demonstracija buvo vienas tokių ženklų, vienas tokių mūsų tautos žingsnių į laisvę.

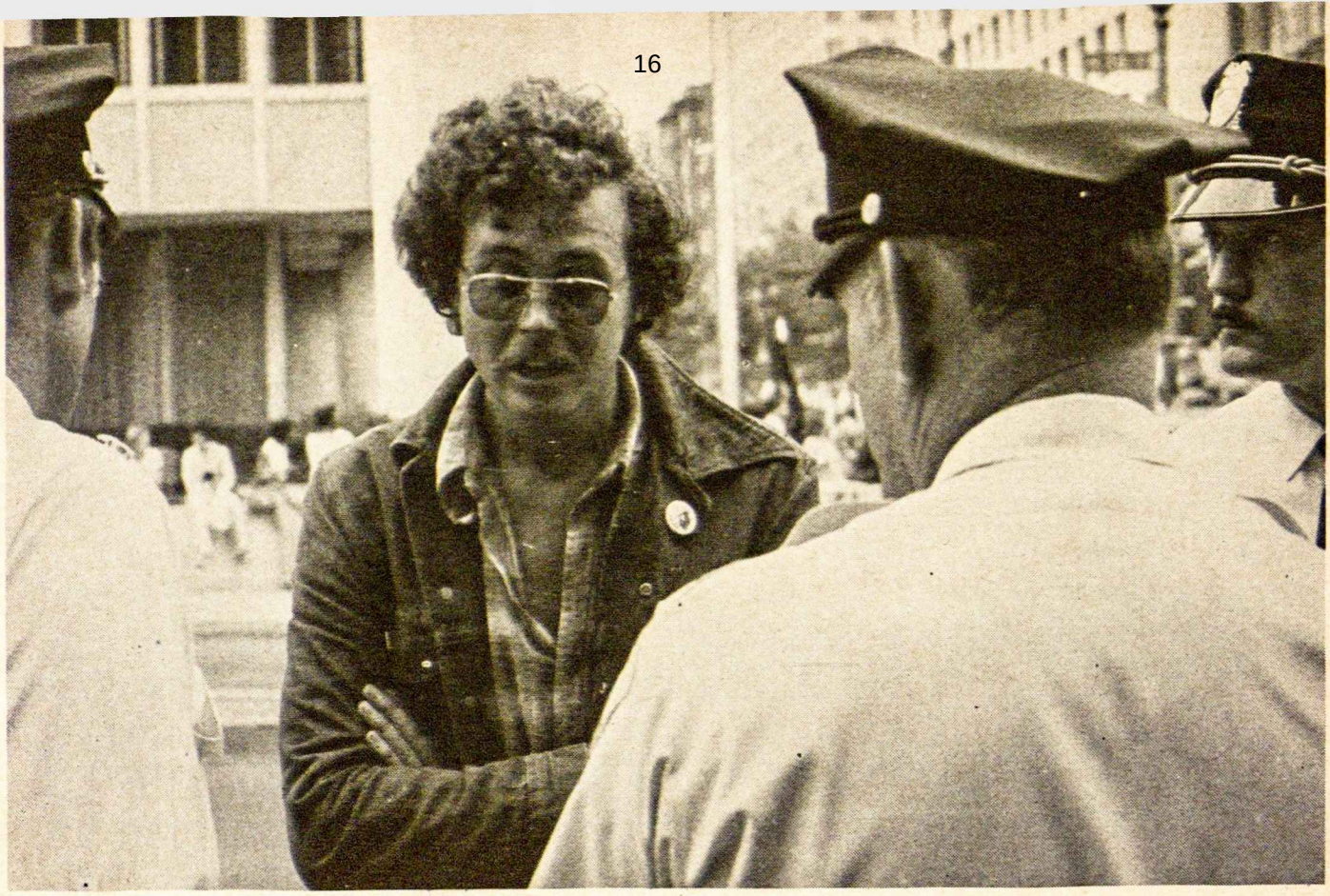

Linas Kojelis apklausinėjamas.

Jaunimo protesto žygis

Linas Kojelis

Rugsėjo 24-tą dieną Amerikos ir Kanados lietuvių jaunimas suvažiavo į Washington D.C., JAV sostinę, pabendrauti. Diena buvo šilta, žolelė buvo šviežia ir minkšta, ir saulė glostančiai kaitino susirinkusį jaunimą, kuris, susisėdęs mažuose rateliuose, dalinosi vasaros įspūdžiais. Mažai kas, ypač, iš pradžių, kreipė dėmesį į tai, kad tą dieną netoli šios gegužinės vyko didelė žmogaus teisėm ginti Sovietų Sąjungos okupuotuose Pabaltijo kraštuose demonstracija. Demonstracijai buvo susirinkę žymūs disidentai, kongresmanai, senatoriai, atstovas iš Baltųjų Rūmų ir svarbieji išeivijos organizacijų vadai. Iš pradžių kalbų ir pareiškimų klausėsi tiktai vyresnieji, kurie dėl energijos ar drąsos stokos stovėjo labai ramiai ir mandagiai paplojo, kalbėtojams baigus kalbėti. Tokia buvo nuotaika demonstracijos pradžioje.

Tuo pačiu metu sklido gandas, kad po oficialiosios dalies kai kurie galvojo organizuoti žygį į Sovietų Sąjungos pasiuntinybę. To tikrai negalėjau patikėti, gi jaunimas buvo toks letargiškas, toks apatiškas, toks nepasiruošęs drąsiai ir balsiai pasauliui aiškint savo įsitikinimus. Vertindamas jų „įsitikinimus“ pagal jų elgesį prie Lincolno paminklo, turėjau tikrai ir suabejoti, ar iš vis jie iš tikrųjų turėjo bet kokių , įsitikinimų“ pavergimo klausimu. Turiu prisipažinti, kad iki pat galo, iki to momento, kai pirmieji pradėjo žygiuoti atstovybės link, netikėjau, kad bet kas iš to žygio išeis. Gi jaunimas net gėdinosi garsiau prasižioti, stovėdamas pridengtas minios šešėlių ir klausydamas oficialiosios dalies. Jis gėdinosi aktyviai prisidėt prie demonstracijos, ir tikrai negalvojau, kad jie nesigėdintų žygiuodami vieni patys per Washingtoną. Klydau.

Žygio pradžia

Netikėdamas, kad jaunimą buvo galima išjudint, nedalyvavau tame organizavime. Tuo metu sėdėjau tolimam parko kampelyje ir su kitais jaunimo „vadais“ pradėjau diskutuoti kitus jaunimo klausimus. Matėme, kaip po truputėlį maža grupelė susiėjo ir pradėjo žygiuoti. Tuojau prisidėjo kiti ir dar kiti. Stebėjom. Žygio iniciatoriams nuėjus, netoli jau

pradėjo rinktis nemaža grupelė, o galų gale, kai pirmieji žygiuotojai peržengė parko ribas, spėju, kad iš vis jų buvo apie 250. Aplamai paėmus, žiūrint į tai, kad pagrindinėje demonstracijoje dalyvavo 4,500 pabaltiečių, tai nedidelis skaičius, ypač kad iš tos masės gal trečdalis buvo gimnazistai ir studentai. Nepaisant to, buvau nustebęs žygiuotojų skaičiumi. Tačiau jiems net neišėjus iš parko, jau pasirodė pirmosios kliūtys.

Kas ten atsitiko, kas ten buvo sakyta, nežinau, nes tuo metu dar buvau toli atsilikęs. Mačiau tiktai tiek, kad žygis sustojo ties 17-ta gatve, kuri kerta parką, kai prie tos vietos juos sustabdė policijos automobilis. Vyko pasikalbėjimas, bet tada žygiuotojai žengė pirmyn, iš pradžių nuleidę vėliavas ir plakatus, o vėliau vėl iškėlė juos aukštyn. Tada teko man toliau atsilikti, kai, nubėgęs prie telefono, pranešiau apie žygį Amerikos spaudos agentūroms. Žygis ėjo pirmyn, ir žygiuotojai su plakatais ir vėliavomis pradėjo eiti 15-ta gatve, ties Tarybų Sąjungos pasiuntinybe.

Tačiau pirmą kartą žygio vadams nepasisekė prieiti prie pasiuntinybės; mat, Washingtono įstatymai draudžia demonstruoti prie pat pasiuntinybių. Be to, mes neturėjom demonstravimo leidimo; mat, žygis įvyko *labai* spontaniškai. Priėjus pasiuntinybės rajoną, policija įsakė jaunimui nuleisti plakatus ir eiti kitur. Nežinodamas kur eiti, jaunimas nutarė nužygiuoti prie nepriklausomos Lietuvos pasiuntinybės Washingtone. Tai netoli Sovietų pasiuntinybės. Didysis entuziazmas, kuriuo žygis prasidėjo, jau pradėjo nykti. Motocikluoti policininkai glaudžiai sekė žygio eigą.

Nutarimas pulti Sovietų pasiuntinybę

Nežinau, ar buvo visai protingas nutarimas žygiuoti prie Lietuvos pasiuntinybės, gi mūsų pasipiktinimas buvo ir yra prieš okupantą, ne prieš brolius ir seses Lietuvoje. Nubėgau prie Sovietų Sąjungos pasiuntinybės ir apžiūrėjau visą rajoną. Policijos tuo metu ten nebuvo daug. Buvo ir truputėlis jaunimo ten jau susirinkę, kurie tik laukė, kad kiti grįžtų. Tuo metu žygį sustabdė nepasiekusi nei Lietuvos pasiuntinybės. Klausydami policijos įsakymų, demonstrantai niekur nebūtų nužygiavę. Turėjom tuo metu galutinai nuspręsti — ar žygiuojam pas Sovietus, ar einam namo.

Sukvietėm jaunimą prie vienos bažnyčios, Seventh Day Baptist Church, prie laiptų. Du jaunuoliai, vienas lietuvis, o kitas latvis, lietuviškai ir latviškai išdėstė savo mintis jaunimui, klausdami, ar žygiuoti toliau? (Kalbėjo lietuviškai ir latviškai, nes tuo metu gatvėje laukė keletas motocikluotų policininkų, kurie atidžiai klausėsi kalbų. Didžiausia žygiuotojų dalis buvo lietuviai, mažesnis procentas latvių ir tik keletas estų.) Kalbėtojai aiškino maždaug taip: Mūsų broliai ir sesės Lietuvoje aukojasi kasdien, kad tik mums ir pasauliui pranešti apie savo sunkią padėtį. Mes išeivijoje nė vieną kartą nesam panašiai pasiaukoję. Jeigu mes klausysim policijos ir numesim plakatus ir vėliavas, taip ir bus pranešta mūsų broliams ir sesėms Lietuvoje, kurie tikrai išgirs apie šį žygį. (Iš jaunimo buvo ir tų, kurie galvojo geriau mums taip ir daryti, tai yra, be nieko tyliai praeiti pro ambasadą, nors vis tiek abejotina, ar policija būtų mums leidus net tik tiek padaryti.) Mes negalim bijoti nešti savo protestą prie didžiausios pasaulio imperijos atstovybės laiptų. O svarbiausias šio žygio rezultatas bus tas, kad mūsų bendraamžiai Lietuvoje išgirs apie mūsų pasipiktinimą, ir tas juos dvasiškai sustiprins. Jaunimas klausėsi šių argumentų ir prie galo su riksmais ir plojimais pritarė jiems ir nutarė žygiuoti pas sovietus. Kai pradėjom eiti pasiuntinybės link, policininkai greitai mus pralenkė ir nulėkė prie tolimesnės vietos.

Nuo bažnyčios iki ambasados buvo trys blokai. Žygiuodami iš priekio keli sušukdavo „What do you want?“, o masė atsakė „Freedom“, iš priekio — „When do you want it?“ — atsakė — „Now!“ Prakirtom „O“ gatvę ir žygiavom link Scott Circle, o ten jau buvo išsirikiavęs geras būrys policininkų. Policininkai stovėjo eilėje, blokuodami 16-tą gatvę. Jie pasakė žygio vadams taip, „If you don't want any trouble, you'll go back the same way you came“ — taigi, nepriėjus prie atstovybės.

Puolimas

Jaunimas nutarė vėl susirinkti, šį kartą prie Scott Circle. Buvo visiems pranešta tai, ką policija mums pasakė, o tada statytas klausimas, „Ar grįžtam prie autobusų, ar einam toliau?“ Su riksmais jaunimas puolė policininkus, ir prasiveržė pro jų eiles, tačiau pasiuntinybė dar buvo už pusantro bloko. Pabaltijo jaunimo banga pasileido 16-ta gatve link pasiuntinybės. Tuo metu mūsų nebuvo daugiau kaip 100.

Sekantis kampas buvo 16-tos ir „M“ gatvių sankryžoj. Ten stovėjo didžiulės policininkų eilės. Spėju, kad buvo 15 policijos automobilių, 20 motociklų ir maždaug 60 policininkų, o iš oro mus sekė policijos malūnsparnis. Jaunimo

ŽYGIS Į SOVIETŲ SĄJUNGOS PASIUNTINYBĘ

A. Žygis prasideda prie Lincolno paminklo.

B. Policijos automobilis sustabdo žygį.

C. Policija įsako jaunimui neit prie TSSS pasiunt.

D. Policija įsako jaunimui neit prie Liet. pasiunt.

E. Jaunimas susirenka prie baptistų bažnyčios.

F. Jaunimas susirenka prie Scott Circle ir prasilaužia pro policininkų eiles.

G. Jaunimas puola antrą kartą, bet policija juos sulaiko.

jaunimas--

susitikimai su policija--

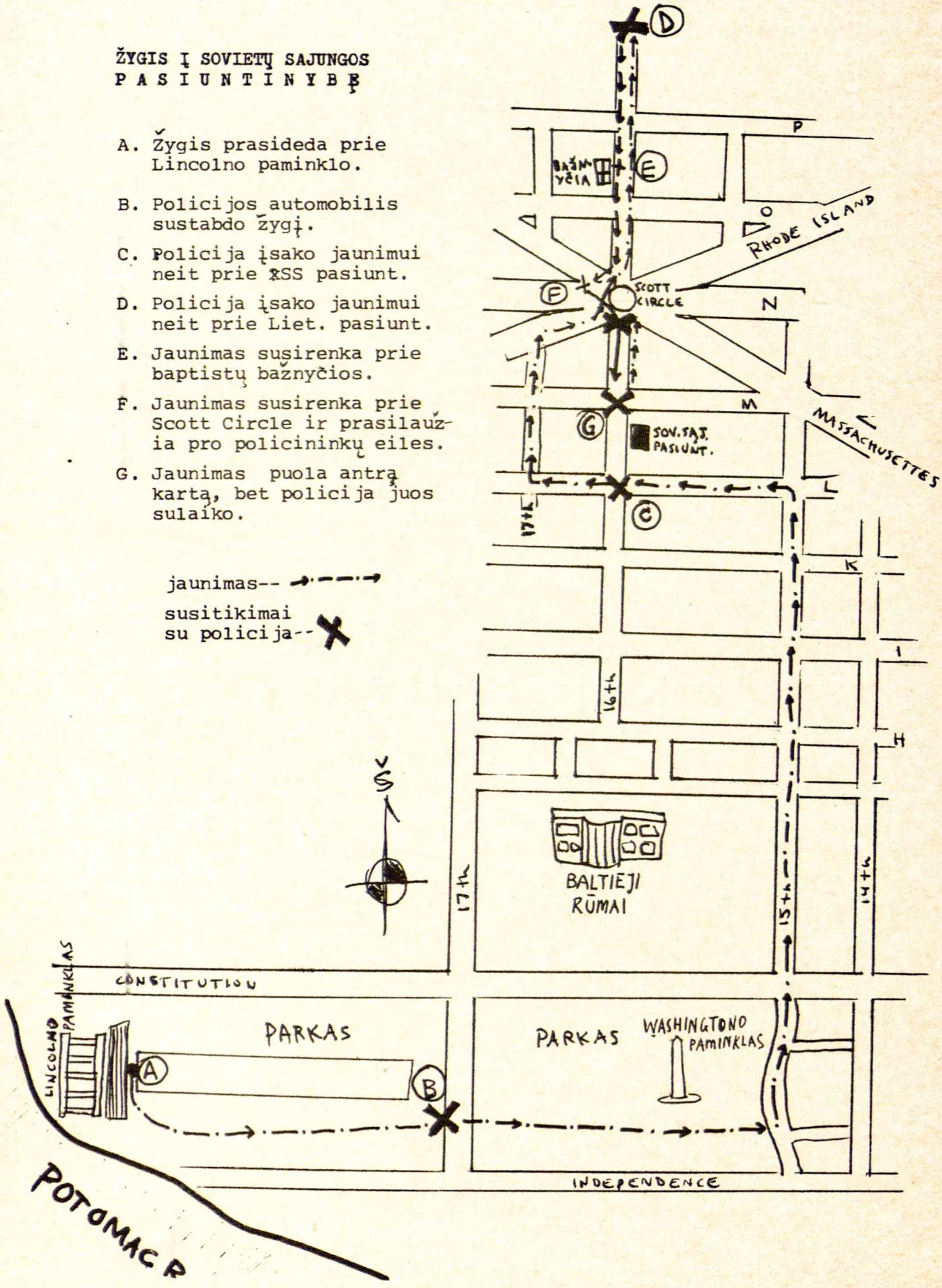

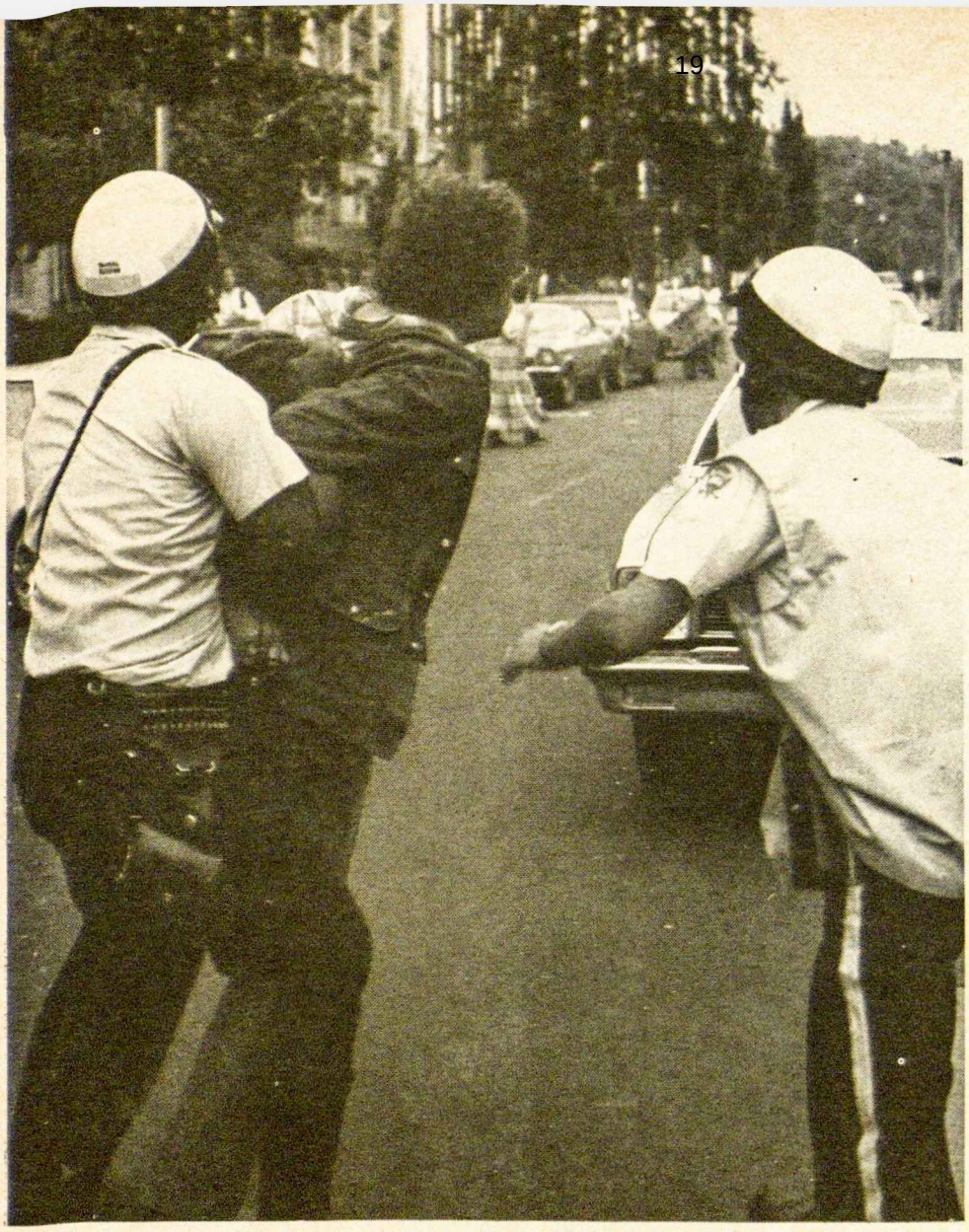

Bandęs prasiveržti iki sovietų ambasados Linas Kojelis sulaikomas.

banga dėjo pilnu smūgiu į antrą policijos eilę, tačiau prasilaužti neprasilaužėm. Tie, kurie puolė pirmieji, buvo suimti ir paguldyti ant automobilių. Nedaug suėmė — du ateitininkus iš Philadelfijos, vieną iš Čikagos ir vieną latvį, nors gal buvo ir kitų. Tuo metu policininkai suvarė jaunimą į vieną būrį, bet jo nebandė suimti. Jaunimas priešinosi ir drąsiai šaukė šūkius. Kiek žinau, tik aštuoni arba dešimt prasilaužė pro šią antrąją eilę, bet jie, matydami, kad kitiems nepasisekė, nutarė sugrįžti prie kitų.

Jaunimas žinojo, kad jis dabar prasilaužti negalės, tai susibūręs ant vieno kampo, jis organizavo šūkius ir protestavo. Turiu pripažinti, kad policija elgėsi labai profesionališkai ir padoriai. Jaunimo neerzino ir negrasino. Visus suimtuosius paleido, ir jokių areštų nebuvo. Tačiau policija labai norėjo, kad jaunimas išsiskirstytų. Pasakė visiems, kad, jeigu jie greitai išsiskirstys, jų neareštuos. Jaunimas nepasidavė, ir tęsė savo protestą. Nenorėdami išsiskirstyti, bet irgi nenorėdami sėdėti vienoj vietoj, žygiuotojai pradėjo eiti nuo kampo iki kampo, sustodami po truputėlį ir vis kartodami šūkius. Policija nebandė jų sulaikyti. Pradėjo rinktis spaudos atstovų ir korespondentė iš „Washington Post", kuri, be abejo, buvo mačius nemažai panašių puolimų, klausė — ką tas jaunimas buvo padaręs, kad toks mažas būrys susilaukęs tokio policininkų skaičiaus. Šiuo metu jaunimo nebuvo daugiau kaip 60. (Kanadiečiai buvo pasitraukę anksčiau, nes jiems būtų buvę ypatingai nemalonu, jeigu policija būtų pradėjus jaunimą areštuoti.) Staiga iškilo iš žygiuotojų riksmas, ir visi stebėjom, kaip vienas jaunuolis iškėlė bedegančią Tarybinę vėliavą. Vėl jaunimo entuziazmas pakilo, ir vėl šūkiai buvo kartojami.

Policijos kapitonas jau nerimavo. Radijofonu pašaukė vežimus, ir prie to kampo suvažiavo maždaug aštuoni policijos vežimai (paddy wagons). Policininkai pritvirtino savo šalmus ir pasiruošė varyti jaunimą į vežimus. Kapitonas vėl prašė, kad jaunimas išsiskirstytų.

Jau buvo vėlu, ir jaunimo skaičius buvo nedidelis. Jie buvo pavargę, ir spaudos atstovai pradėjo rodyti mažesnį susidomėjimą, tai jaunimas nutarė pasitraukti ir sugrįžo 16-ta gatve Scott Circle. Tuo žygis ir baigėsi.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO

Su drąsesniais aštriau ir pasielgta.

Puolimo pasekmės

Washingtone įvyksta begalinis skaičius paprastų demonstracijų, o Tarybų Sąjungos pasiuntinybė ne kasdien yra užpulta, taigi, puolimas daug prisidėjo prie laimėjimų spaudoje. Puolimo metu visos Washingtono radijo ir televizijos stotys dažnai pranešinėdavo apie „svarbiuosius įvykius" prie pasiuntinybės. Apie puolimą pranešė du žymieji Washingtono dienraščiai — Washington Post išspausdino nuotrauką su parašu, o Washington Star išspausdino nuotrauką su trumpu aprašymu.

Jaunimas puolimu užsidegė. Kiek ši liepsnelė bedegs, nežinau. Tačiau jau yra įvykę (lapkričio 4-5 dienomis) kitos demonstracijos įvairiuose miestuose — Hartforde, Detroite ir Chicagoje — kurių iniciatoriai buvo Washingtono demonstracijos dalyviai. Jaunimas Philadelfijoje ir kitur prieš demonstraciją pradėjo laiškų rašymo vajus laikraščiams ir atstovams Washingtone, o dabar jų entuziazmas net dar didesnis. Iš visų kampų kyla prašymai iš jaunimo, kad kas nors suorganizuotų politinių studijų ir mokslų savaitgalius. Anksčiau taip nebuvo.

Bet, tur būt, pačios svarbiausios pasekmės turi būti tos, kurios buvo aiškintos prie bažnyčios prieš patį puolimą, tai yra, kad apie mūsų puolimą yra išgirdę Lietuvos gyventojai, Lietuvos jaunimas. Aišku, šis puolimas nebuvo toks svarbus, kad jis galutinai paveiktų mus ir mūsų brolius ir seses Lietuvoje. Praktiškai žiūrint, padėties nepakeitė. Lietuvos gyventojai realiai žiūri į savo padėtį ir jie žino savo pasipriešinimo galimybių ribas. Mes taip pat. Tačiau, girdint apie šį įvykį, galėjo juos tik padrąsinti, dvasiniai pastiprinti, o tuo pačiu metu Sovietams, kurie taip baisiai bijo pasipriešinimų, buvo sukeltas nerimas. Gal tik ir tuo turėtumėm būti patenkinti.

Jaunimo „egzaminas"

Daug kur spaudoje buvo rašyta, kad, suorganizuodamas demonstraciją Washingtone ir puldamas pasiuntinybę, jaunimas yra išlaikęs tam tikrus „politinius egzaminus". Su tuo nesutinku, arba bent turėtumėm sakyti, kad jaunimas išlaikė tiktai „preliminarinius egzaminus". Ar jaunimas įstengs išlaikyti pilnus egzaminus, galėsim pasakyti tik už dešimties, dvidešimties metų. Jaunimo kelias į pilną politinį sąmoningumą ir politinį pajėgumą yra ilgas. Suorganizuodamas ir vadovaudamas Washingtono įvykius, jaunimas nepasiekė didelių galutinių rezultatų; jis tik pradėjo eiti pirmaisiais žingsneliais į tolimą ir sunkią kelionę.

„Jaunimas sėkmingai baigė nelabai lengvą politinių mokslų kursą“.

Į klausimus atsako Pabaltiečių Demonstracijų už Žmogaus Teises rengimo komiteto pirmininkas Viktoras Nakas.

Kokios demonstracijos pasekmės?

Demonstracija pasisekė vien ir dėl to, kad daug pabaltiečių dalyvavo ir kad programa sklandžiai pavyko. Nesitikėjome 4000 žmonių ir apsidžiaugėm, kai paaiškėjo, jog kalbės keturi senatoriai, vienas kongresmenas ir du sovietų disidentai. Nemanau, kad bet kokiame kitame žygyje ar parengime, kurį pabaltiečiai būtų Amerikoje suruošę, dalyvavo 4 Amerikos senatoriai!

Iš kitos pusės, nelabai patenkinti buvome, kad prezidento Carterio administracija pasiuntė tiktai Žmogaus teisių reikalų asistentą ją atstovauti. Taip pat neatsiekėme savo tikslo atkreipti plačios Amerikos spaudos dėmesį į žygį. Tiesa, „Washington Star“ ir „Washington Post“ dėjo nuotraukas iš „neoficialios“ demonstracijos prie rusų ambasados. Be to, dvi Washingtono televizijos stotys ir bent 4 radijo stotys davė žinias apie žygį. Ilgesnis straipsnis pasirodė „Cleveland Plain Dealer“. Marylando universitetas filmavo žygį. To universiteto etninių studijų centras ruošia filmus JAV universitetams ir gimnazijoms apie etninių grupių veiklą. Mūsų žygis turėtų būti dalis jų filmo apie etninių grupių politinę veiklą.

Tikiuos, kad vėliau pasitaikys proga lietuvių visuomenei plačiau paaiškinti, kiek daug pastangų žygio komiteto centras padėjo, kad plačioji spauda paskleistų žinias apie žygį po visą Ameriką. Tada bus lengviau suprasti, kodėl mes nusivylėme spaudos nebuvimu žygyje. Be to, jau pasigirdo keli balsai, kurie teigia, jog, jei būtume prie spaudos „profesionališkai“ priėję, rezultatai būtų buvę geresni. Faktas yra, kad mūsų pastangas atkreipti spaudos dėmesį, nors ir gal nebuvo visiškai profesionališkos, tikrai nebuvo mėgėjiškos. Bet tai istorija, kuri turės būti esmingai atpasakota vėliau.

Bendrai visi ruošos komiteto nariai dėkojame Dievui, kad oras buvo toks geras, kad tiek žmonių ir kalbėtojų susirinko, kad jaunimas ir senimas parodė savo tautiškumą. Nors ir spaudą nepaveikėme tiek, kiek norėjome, tačiau

užmezgėme glaudesnius ryšius su kai kuriais JAV Kongreso nariais ir dar kartą patvirtinom savo broliams Lietuvoje, jog mes jų kovos už laisvę neužmiršome. Užmezgėme glaudesnius ryšius ne tik su kongresmanais ir senatoriais, kurie žygyje kalbėjo, bet ir su 12 kongresmanų, 2 senatoriais bei Valstybės departamento pareigūnais, kurie atsilankė mūsų priėmime rugsėjo 22 d. Kongreso rūmuose.

Pagaliau, tur būt, svarbiausia šio žygio pasekmė buvo, kad jaunimas sėkmingai baigė nelabai lengvą politinių mokslų kursą. Metai po metų mokytojas mus palikdavo darželyje. Šiuo žygiu mes sau ir kitiems parodėme, kad mes galime būti politiniai aktyvūs ir daug, tikrai daug išmokom.

Kas darytina toliau?

JAV Lietuvių Jaunimo Sąjunga skatina visus savo skyrius ruošti demonstracijas lapkričio pirmą savaitgalį ryšium su Belgrado konferencija. Sakoma, jog demonstracijos jau rengiamos Los Angeles, Hartfordo, New Yorko, Chicagos ir Detroito jaunimo sąjungos skyrių. Tai ir pats konkrečiausias pavyzdys, ką galime toliau daryti (V. Nakas į šį klausimą atsakė 1977 m. spalio 23 d.). Tol, kol vyks Belgrado konferencija, mes turėtume daryti spaudimą valdžios bei spaudos pareigūnams, kad jie iškeltų Pabaltijo klausimą.

Kalbant bendrai apie politinę veiklą, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga, šio žygio iniciatorė, jau svarsto galimybes reaguoti į pasaulinę sporto olimpiadą, kuri vyks Maskvoje. Galvojama daryti spaudimą į NBC tinklą, kuris rodys visą olimpiadą per televiziją.

Vienas bendras pasiūlymas, kurį turėčiau visiems tiems, kurie planuoja bet kokią politinę veiklą, yra, kad jie užmegztų ryšius su spauda. Ne vienai savaitei, ne vienam mėnesiui, o nuolatinius ryšius. Ta ir buvo mūsų didžiausia problema, ruošiant žygį. Žinojome, kaip prie spaudos prieiti, bet labai mažai draugų turėjome korespondentų tarpe. Jeigu susipažintume ir susidraugautume su spaudos žmonėmis, manau, jog spauda į mumis kitaip žiūrėtų. Pavyzdžiui, straipsnis, kuris pasirodė „Cleveland Plain Dealer" apie žygį, buvo parašytas lietuvio žurnalisto Brazaičio. Bet mes, gal būt, būtume nieko „Cleveland Plain Dealer" nematę, jeigu klevelandietis Jonas Nasvytis nebūtų mums šiuo reikalu tarpininkavęs. Nasvyčio pažintys išrūpino mums straipsnį ir net vieną senatorių - kalbėtoją (Metzenbaum iš Ohio). Va ką asmeniški ryšiai gali padaryti.

JAUNIMO PASTABOS APIE VLIKĄ IR KITKĄ

Anketos duomenys iš Vliko ir PLJS suruošto seminaro

Saulius Kuprys

1977 m. vasario mėn. baigiantis New Yorke įvyko Vliko ir Jaunimo Sąjungos suruoštas seminaras laisvinimo klausimais. Į šį seminarą savo atstovus siuntė Jaunimo Sąjunga ir Vliką sudarančios partijos. Po seminaro buvo išdalinta anketa, kurią užpildė 31 jaunuolis.

Anketoje didelė dalis klausimų buvo bendro pobūdžio, leidžiant atsakančiajam laisvai pasisakyti. Tokie klausimai, deja, nėra labai paslaugūs, darnat anketos suvestinę. Šitame straipsnyje teko ribotis tais klausimais, kurie reikalavo aiškaus atsakymo, pvz.: pasirinkti vieną iš trijų duotų galimų atsakymų.

Seminare dalyvaujantieji buvo tarp 18 ir 30 metų amžiaus. Daugiausia dalyvių buvo 23 - 24 metų grupėje, kurie sudarė arti pusės visų dalyvių — 45%. Jaunesni negu 23 metų buvo 23%, o vyresnieji negu 24 metų buvo 26%. Savo amžiaus nepažymėjo 6%. Įdomu pastebėti, kad trys statistiniai vidurkiai — aritmetinis vidurkis (angl. mean), vidurinis skaitmuo (median) ir dažniausiai pasitaikiantis skaitmuo (mode) sutapo — 24 metai. Šitų trijų vidurkių sutapimas yra vienas iš pagrindinių vadinamos ,,normalios" kreivės charakteristikų. Nors iš to negalime daryti didelių išvadų, tačiau tiek aišku, kad toks normalus amžiaus pasiskirstymas nėra

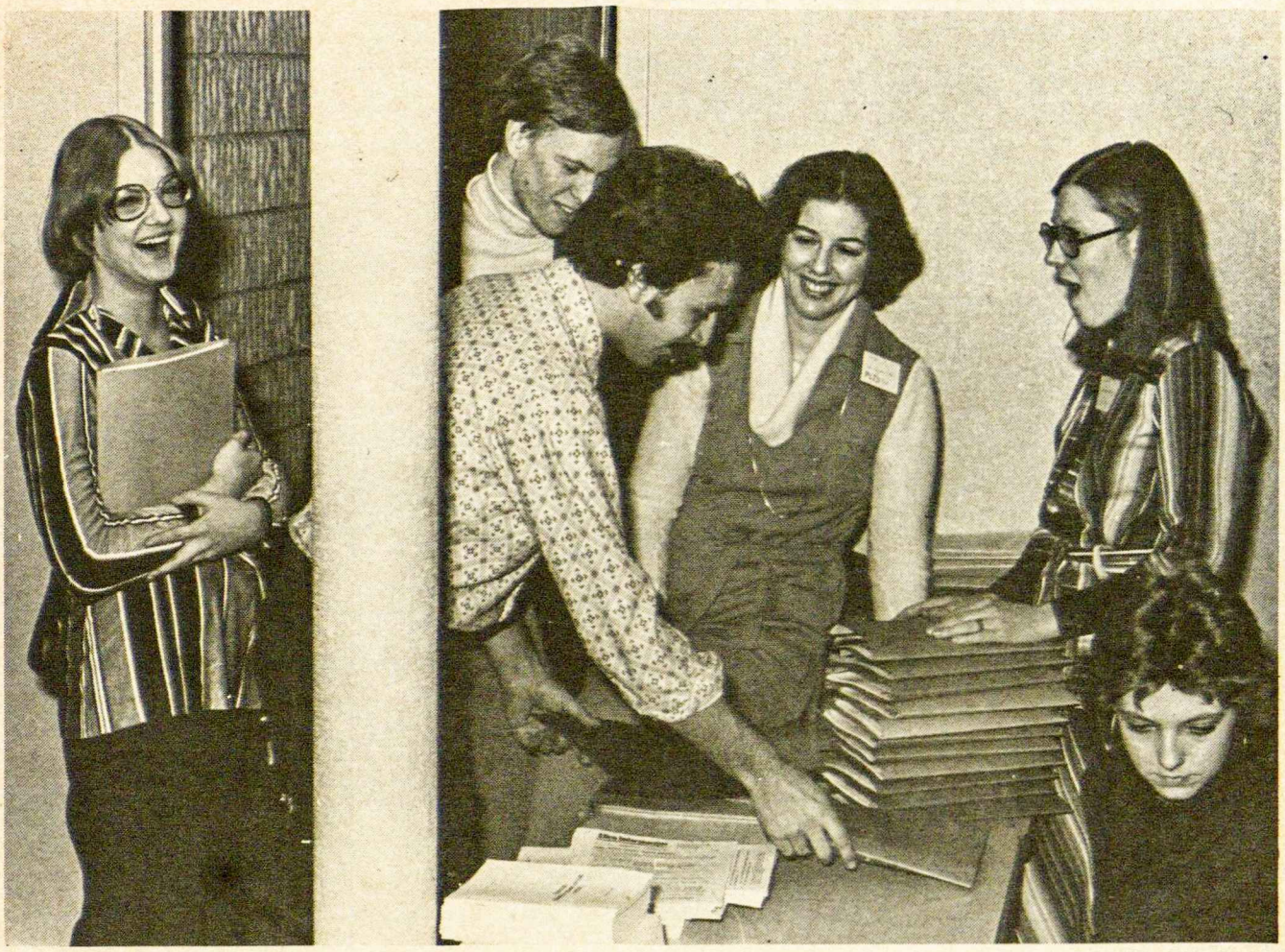

Registracija į PLJS-Vliko seminarą (iš kairės): E. Pakštaitė, V. Nakas, L. Mikulionis, G. Juozapavičiūtė, R. Razgaitienė ir (?).

būdingas lietuvių jaunimo renginiuose. Dažniausiai dominuoja arba vyresnieji, arba pirmokai. Jaunesniųjų neproporcingas dalyvavimas pastebimas studentų ateitininkų veikloje, o vyresniųjų dominavimas jaučiamas pas skautus akademikus. Pirmuoju atveju yra vyresniųjų nubirėjimas, o antruoju per mažas prieauglis. Tačiau šiame seminare dalyviai pasidalino gan proporcingai; bendrai dalyvaujančiųjų grupė buvo gan brandi.

Vyrų ir moterų buvo lygiomis — po 42%. Savo lyties nepažymėjo 16%. Lygus vyrų ir moterų skaičius neįprastas studentų suvažiavimuose. Dažniausiai moterų daugiau. (Plg. jaunimo dalyvavimą paskutinėje JAV LB tarybos sesijoje.)

Pagal vietoves 68% buvo iš JAV, 19% iš Kanados, 3% iš Vokietijos ir 10% nepažymėjo savo gyvenamojo krašto.

Jeigu galima spręsti iš pačios anketos, seminare buvo per daug laiko skirta Vliko problemom nagrinėti. (Abejotina, ar tai yra jaunimo atstovų kompetecijoje.) Anketoje iš 19 užklausimų net 8 buvo apie Vliką, jo struktūrą, partijas ir t.t.

Vienas iš tokių klausimų buvo, ar PLJS turėtų būti Vliko narys?

Ar PLJS turėtų būti Vliko narys?

	Taip — %	Ne — %
Bendrai	24	76
Vyrai	40	60
Moterys	9	91
Kanada	20	80
JAV	24	76
18-22 metų	33	67
23-24 metų	25	75
25-30 metų	17	83

Bendrai jaunimas nepritaria PLJS stojimui į Vliką. Kiek išsiskyria nuomonės tarp vyrų ir moterų. Vyrai buvo reliatyviai labiau linkę jungtis į Vliką, apie trečdalis tam pritarė. Atvirkščiai moterys, didžiausia persvara pasisakė prieš; tam tepritarė 9%. Šitas nuomonių išsiskyrimas gal aiškintinas tuo, kad moterys, labiau dalyvaujančios lietuviškoje veikloje, yra skeptiškos tokiam jaunimo ir vyresniųjų sandariui. Įdomus ir Kanados atstovų neigiamas pasisakymas šiuo klausimu. Paskutiniu metu Kanados lietuviai sudėdavo nemažas sumas Vliko darbam tęsti; sumos,

kurios proporcingai žymiai viršijo JAV lietuvių aukas. Vien tuo vadovaujantis, būtume spėję, kad Kanados lietuvių jaunimo tarpe irgi būtų nemažai pritarimo jungtis į Vliką. Santykis tarp dalyvio amžiaus ir prielankumo jungimuisi į Vliką buvo nelauktas. Iš duomenų aiškiai matosi, kad kuo jaunesnis dalyvis, tuo labiau bus linkęs pasisakyti už PLJS stojimą Vlikan. Arba kitaip pasakius, kuo vyresnis tuo labiau bus priešingas tokiam įsijungimui. Gaunasi paradoksas: Vlikas, kurio valdyba ir taryba sudarytos kone išimtinai iš mūsų veteranų veikėjų, susilaukia didžiausio pritarimo iš jauniausiųjų studentų. Kai kam gali siūlytis sekantys motyvai jaunimo nenorui stoti į Vliką: juos atbaidė Vliko konservatyvumas; įsivaizduotas ar tikras Vliko neveiksmingumas; atgyventa Vliko stuktūra; baimė, kad jaunimas bus užgožtas 14 ar 15 partijų; ar spėjimas, kad tai būtų tik reprezentacija, o ne įsijungimas į darbą. Deja, galime tik spėti, kas nulėmė tokį gan vienšališką nusistatymą, nes dalyviai anketoje nebuvo paprašyti paaiškinti duotą atsakymą. Kai kurie dalyviai, tiesa, davė ,,struktūrinį'' paaiškinimą: PLJS į Vliką įsileidimas išimties keliu, būtų neprasmingas nepadarius esminių reformų, įleidžiant ir kitas gyvąsias lietuvių organizacijas. Tačiau nenoras stoti Vlikan nebūtinai aiškintinas kaip priešingumas pačiam Vlikui. Tai paliudija ir atsakymai į sekantį klausimą: Ar jūsų nuomonė apie Vliką po šio seminaro pagerėjo, pablogėjo ar liko tokia pati.

Mano nuomonė apie Vliką po šio seminaro:

pagerėjo	48 %
pablogėjo	3%
liko tokia pati	39%
neatsakė	10%

Iš atsakymų į aukščiau minėtą klausimą aišku, kad seminaras buvo naudingas Vlikui. Kone pusė dalyvių pakeitė savo nuomonę Vliko naudai. Taigi reikia pastebėti, kad atsakymas „liko tokia pati" yra neaiškus nežinant, kokia buvo dalyvio nuomonė apie Vliką prieš seminarą. Galvojant, kad prieš-seminarinė nuomonė buvo palanki Vlikui, tai jaunimo tarpe Vlikas yra labai vertinamas. Tačiau čia iškyla dar vienas neatsakytas klausimas — ar šiuo klausimu buvo vertinamas Vlikas, kaip istorinė, mandatą turinti institucija, ar Vliko atlikti darbai?

Į klausimą, kaip pasikeitė dalyvių nuomonė apie laisvinimo darbą, po seminaro duoti atsakymai rodo, kad šiuo atveju priešseminarinės nuomonės didele dalimi nepasikeitė.

Mano nuomonė apie politinį darbą Lietuvos reikalu:

pasikeitė gerąja prasme	29%
pasikeitė blogąja prasme	3%
nepasikeitė	61%
neatsakė	7%

Šitas klausimas kelia kitą svarbų klausimą. Kone du trečdaliai dalyvių pasisakė, kad po seminaro nepakeitė nuomonę apie Lietuvos laisvinimą. Tai reikštų, kad jaunimas yra pakankamai gerai informuotas tuo klausimu ir turi aiškią savo nuomonę, o seminare įgytos žinios tepatvirtino ankstyvesnius įsitikinimus. Antras mažiau džiuginantis paaiškinimas būtų, kad seminare jaunimas neišgirdo nieko naujo, kas pakeistų galimas klaidingas jo nuomones. Pirmoji galimybė atrodo įtikimesne, pažvelgus į pačių dalyvių nuomonę apie seminarą.

Šis seminaras buvo:

geresnis negu tikėjaus	53%
blogesnis negu tikėjaus	8%
maždaug toks, kokio tikėjaus	35%
neatsakė	3%

Dalyvių nuomone, seminaras buvo sėkmingas, daugiau kaip 50% dalyvių pasisakė, kad seminaras buvo net geresnis, negu buvo tikėtasi. Tai, be abejo, svarbus seminaro rengėjų pastangų įvertinimas.

Seminaro dalyviai anketoje buvo paprašyti surašyti Vliką sudarančias partijas. Nei vienas iš seminaro dalyvių negalėjo visų partijų išvardinti. Tik 38% teisingai surašė 6 ar daugiau Vliką sudarančias grupes. Tačiau tai gal nėra taip blogai. Chicagoje apklausinėjuu eilę vyresniųjų veikėjų, net Vliko narių, ir tik vienas teisingai visas partijas išvardino. Vienas dalyvis į anketą įrašė: „Jei patys Vliko valdybos nariai visų 15 (partijų) negali iš sykio surašyti, kaip galite tą (*sic*) klausti, jei (seminaro metu) grupės tik buvo prabėgomis

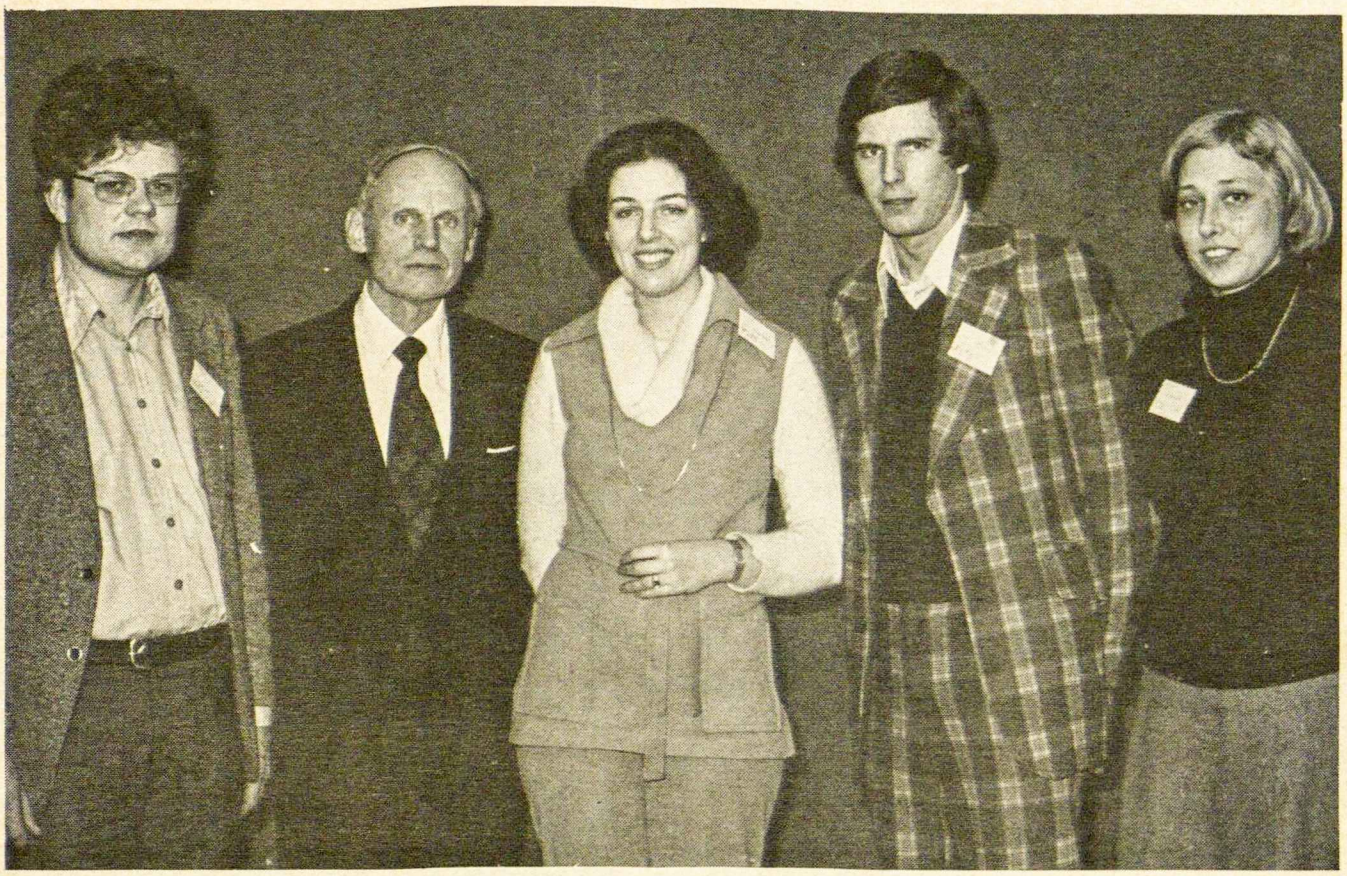

Iš kairės: IV PLJ Kongreso ruošos komiteto pirm. A. Šmitas, Vliko vicepirm. J. Valaitis, PLJS pirm. G. Juozapavičiūtė, Kanados LJS pirm. J. Valaitis ir JAV LJS pirm. B. Zdanytė.

paminėtos." Kiti seminaro dalyviai praplėtė Vliko sudėtį, įrašydami ir sekančius Vlikan: LB, Altą, Santarą - Šviesą ir „visokių proletarų, valstiečių ir kitų grupių."

Kaip dažnai kuri partija buvo paminėta:

Krikščionys demokratai	70%
Socialdemokratai	64%
Frontininkai	48%
Ūkininkų partija	45%
Ūkininkų sąjunga	45%
Valtiečiai liaudininkai	42%
Tautininkai	35%
Darbo Federacija	29%
Rezistencinė Santarvė	23%
Kitos grupės	9%

Kažin ar būtų teisinga aiškinti tuos procentus, kaip partijų populiarumo rodyklius. Tie skaitmenys greičiausiai tik parodo, kiek kurios partijos vardas seminaro dalyviams „užkrito už ausies". Lengvai paaiškinama, kodėl Krikščionys demokratai ir Socialdemokratai buvo dažniau minimi, negu kitos partijos. Tos partijos yra gyvos Vakarų Europos, dalinai Pietų Amerikos politiniam gyvenime, jos dažnai minimos žiniose, todėl jas ir lengviau atsiminti. Gal kiek tenka nustebti, kad tautininkai yra tik septintoj vietoj šiame sąraše. Tektų partijos vadams susirūpinti savo grupės ateitim. Net 65% jaunimo nežino, kad tautininkai priklauso Vlikui, o tai lygu nežinojimui, kad ji iš viso egzistuoja.

Išvados

1. Į seminarą buvo susirinkusi brandi jaunimo grupė, kuri savo sudėties įvairumu atstovavo įvairaus amžiaus lietuvišką jaunimą. Todėl anketos duomenys laikytini gan tiksliu veidrodžiu dabartinių nuotaikų aktyvaus jaunimo tarpe.

2. Jaunimas nemato reikalo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungai stoti į Vliką, nebent jame būtų padaryti esminiai struktūros pakeitimai.

3. Jaunimas gan realistiškai žvelgia į laisvinimo darbą, ir jam netrūksta entuziazmo ir noro dirbti Lietuvos išlaisvinimui iš vergijos.

4. Jaunimui trūksta šiek tiek informacijų apie veiksnių struktūras, tačiau tai neturėtų sąlygoti dalyvavimą laisvinimo akcijoje.

5. Seminaras pasisekė, buvo naudingas ir panašūs ruoštini ateity.

„Prietemoje lempos šviesa gaubtomis linijomis buria likimą...“

Živilė Bilaišytė

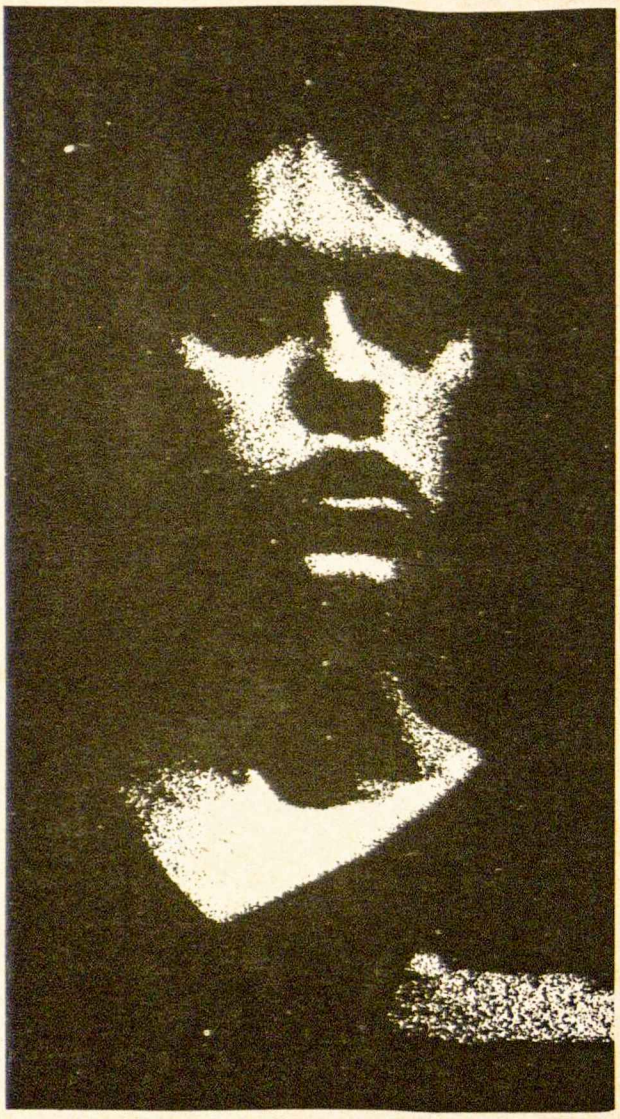

Živilė Bilaišytė dėsto literatūrą Northwestern universitete, Evanston, Ill. Už šią laisvų eilių poeziją jai buvo paskirta 1977 m. „Ateities“ konkurso pirmoji premija 19-30 m. amžiaus jaunų kūrėjų grupėje.

SIMBOLIS

Lotyniškos Kalėdų giesmės nardo
aksomu išmuštais sparnais
švelniai ir tyliai.
Vidurvasario karščiuose
tokie viliojimai iš mūsų tyčiojas.

Jau penkeri metai,
kaip šitos nemandagios betoninės sienos
moko savigarbos.

Adomas visus augalus ir žvėris išvardino,
savo prakeiktiems įpėdiniams paliko mitą —
pavyzdį ir pamoką —
kaip chaoso siaubu apsuptiems
ieškoti formos ir prasmės,
kaip žviegiančiam skausme
iš savo vidurių
kruvinom rankom simbolį išlupti.

GAUBTAI

I

Prietemoje lempos šviesa
gaubtomis linijomis buria likimą:
duota, skirta, žadėta, nulemta,
oi dalele tu mano.
Rieškučiomis semiu laiko šaltus purslus,
pilu ant užvertų akių.
Gaubtuose tyko klaidūs
šnabždėti klausimai.
Vario gracinguos išlenkimuos
perkreiptas veidas šaipos —
įsižiūrėjus galima pavirsti blizgesiu
brangakmeniu, pamestu seniai, seniai.
kai gimė laikas.

II

Iškeroję baltom keterom,
bangos veda dialogą su observatorija.
Balto metalo gaubtai lenkiasi ir neria.
Garso apvalume gimsta siaubas,
pilnas, suaugęs, šarvuotas atmintim,
žaibu įskeltas.
Observatorija:
baltos, gaubtos keteros
prisimerkę miega dieną,
naktim plačiai išsižioję
godžiai ryja žvaigždes.
Išminties emblemos —
akmuo, marmuras ir metalas —
dievinta išmintis.
Nutyla, praūžia krizės audros,
tyvuliuoja ežero siela,
įkvėpimas pranyksta,
tik po ramiu paviršium plūduriuoja
vaizduotėje prigėręs realybės šešėlis.

PERKELTINE PRASME

Laimę nešantį akmenuką
ilgai tryniau tarp pirštų delne,
žiūrėdama į tamsų tyvuliavimą,
skausmingai bekraštį,
beformį kaip viltis.
Apsijuokt nenoriu,
tiktai įrodyti, kad pajėgiu.
Paviršius svilina akių gelmes,
plaučius įdegina.
Skolinti žodžiai galvoje
bėga ir bėga ratu,
(sekundė — valanda ir metai),
kaip plakasi kandis į karštą šviesą,
neapgalvotai geisdama
savo gyvenimo plazdėjimą
į kitą prasmę perkelti.

JUDESYS

Judesys sublyksi
akiratyje,
iš kampo matyti,
atsimuša į kambario lubas.
Sukuos staiga:
nėra užpakalyje nieko,
tiktai kvapai aplink.
Kažkieno galvoti
judesiai grasina
fantazijos slibinais.
Pervargus vaizduotė.
Naktimi persunkta.
Draskomi įvaizdžiai —
skutai beriami pavėjui.
Nuogąstauti neapsimoka.
Čia žiurkės nardo šešėliuose
tarp stalo kojų.
Įprasminsiu visus,
būsimus ir buvusius
žemesnio lygio gestus.
Nejudėsiu.

SAUSRA

Ištroškę plotai —
perdegę akys vaikšto suskilusia žeme.
Pilna žiaurių gėlių,
plėšru ir tamsu,
ir slegianti tyla grasina nebūtim.
Jeigu iškeliausiu prieš tave,
jeigu sugrįžus rasiu,
tada tvirtai tikėsiu:
sausas valandas skaičiuodama,
laikrodį tirpydama virš degančių raidžių,
kad esi —
švelnios šviesos iškaltam kambaryje,
virš knygos pasilenkęs,
tapantis alegoriją
iš muzikos garsų.
Suprasiu, kodėl palijus kvepia,
kodėl asfaltas šnabžda
ir kodėl pavargę kojos,
net ir žvaigždėm nukritus —
laiką matuoti nustojus —
tamsiuose tuneliuose
ilgis.

ĮVERTINANT JAUNIMO KŪRYBINES PASTANGAS

„Ateities“ vyr. redaktoriaus Kęstučio Trimako žodis, įteikiant jaunimo konkurso premijas Ateities vakare, spalio 29 d., Chicagoje.

Šie laikai pasižymi tuo, kad juose nedaug kūrybos, bet daug gamybos. Nedaug kūrybinio žavėjimosi, bet daug suvartojimo — viskas skirta suryti, sugerti, sudoroti; net ir laikas — ir tas turi būti „užmuštas“ (kill the time). Šiems laikams charakteringos „dorybės“ — tai gaminti ir naudotis.

Būdami šio laiko žmonės, ir mes lengvai patenkame į gamybos ir naudojimo besisukantį ratą. Savo darbu prisidedame prie masinės gamybos; gi laisvalaikiu gaminius smagiai sudorojame. Po to — vėl iš naujo. Ir vėl...

Kurti šiais laikais sunku. Kaip kursi, kai tavo laikas ir energija sunaudojami gamybai? Kaip kursi, kai smagu ir linksma vartoti, kas pagaminta? Kurti šiais laikais — tai eiti prieš srovę. Tai valandomis išjungti televiziją, kad ramybėj atsivertų vidiniai vaizdai. Tai ištisas valandas nustoti tauškėjus, nebesibastyti gatvėmis, pasitraukti iš kompanijos, kad viduj kažkas prabiltų, kad subręstų vaisius išraiškai. Laikas, atsidėjimas, susitelkimas, ieškojimas žodžių, spalvų, garsų — visa tai aukos, kurios dedamos ant kūrybos aukuro. Kurdamas žmogus ir save kuria: naujai pastebėti, naujai pajusti, patirti, išreikšti...

Kurti — tai patvirtinti savy, kas giliai žmogiška... ir dar giliau — dieviška. Tai žody, spalvose, garse stengtis įkūnyti savo mintį ir savo jausmą, o kartais — ir idealą.

Mielas jaunime, jūs dar daugiau negu vyresnieji esat šių laikų žmonės.

Tik ką pabudę gyvenimui, jo smagumams, lengvai linkstate pasmaguriauti... Bet jūsų tarpe yra einančių prieš srovę — besistengiančių kurti.

Šiuo konkursu, šių premijų įteikimu ir šiuo „Ateities“ vakaru mes sakome jums, jauni kūrėjai:

Mes suprantame jūsų pastangas.

Mes įvertiname jūsų kūrybinius bandymus ir jūsų daromą auką.

Mes žavimės jūsų darbo vaisiais.

Tomo Palubinsko žodis, tartas visų „Ateities“ konkurso premijų laimėtojų vardu.

„Ateities“ žurnalas yra pagrindinis ateitininkų sąjūdžio veidrodis. Jame atsispindi narių veikla, kūryba ir idėjos. Atskleidę „Ateities“ puslapius, galime sudaryti ateitininkų dvasios bendrą vaizdą. Matome, ar ateitininkai yra linkę optimizmui, ar pesimizmui, kokie yra didžiausi dabarties rūpesčiai ir kokiu keliu ateities veikla bus vedama.

Rašyti „Ateičiai“ turime įvairių priežasčių. Vieni tai daro savo malonumui, kiti yra kuopų ar draugovių prispausti, o kiti gal jaučia pareigą padėti pripildyti „Ateities“ puslapius. Bet visi, sąmoningai ar ne, parodo, kad ateitininkai dar veikia ir kuria. Rašydami ir fotografuodami negalvojame apie premijas ir jų laimėjimą, o apie bendros ateitininkiškos minties skleidimą. Bet premijos buvo paskirtos ir šį vakarą įteiktos. Ne tik malonu ir garbinga gauti premiją, bet taip pat tuo esame paskatinti toliau dirbti „Ateities“ žurnalui.

Visų laimėjusiųjų vardu dėkoju „Ateities“ redakcijai, premijų mecenatams ir sendraugių centro valdybai, kuri suruošė šį puikų vakarą.

„ATEITIES“ 1976-1977 METŲ KONKURSO PREMIJOS

JAUNIMUI 19-30 METŲ AMŽIAUS

Ž.B.

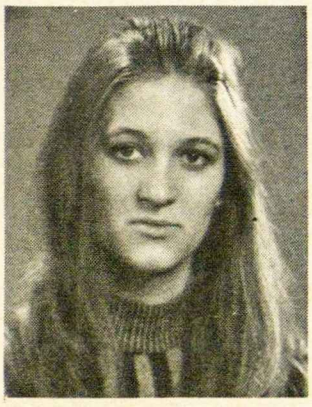

J.M.

Už poeziją

Pirmoji premija — už laisvų eilių poeziją — *Živilei Bilaišytei* iš Evanstono, Ill., 50 dol. mecenatė — Ateitininkų Sendraugių Sąjungos valdyba. Eilėraščiai spausdinami šiame „Ateities“ numeryje.

Pirmoji premija už rimuotą eilių poeziją — *Jolantai Malerytei* iš Haifa, Izraelio, 50 dol. mecenatė — Ateitininkų Sendraugių Sąjungos valdyba. Eilėraščiai buvo atspausdinti „Ateityje“, 1977 m., 3 nr., 83 psl.

T.K.

Už prozą

Pirmoji premija — *Tadui Klimui* iš Rochesterio. 50 dol. mecenatė — Ateitininkų Sendraugių Sąjungos valdyba. Apysaka „Aukso puodas“ buvo atspausdintas „Ateityje“ 1977 m., 2 nr., 50 psl.

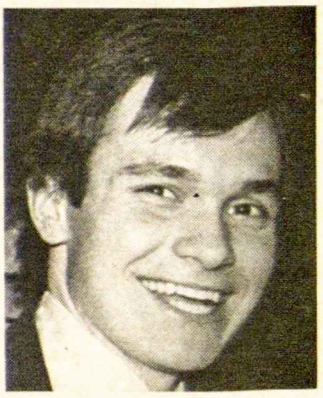

P.K.

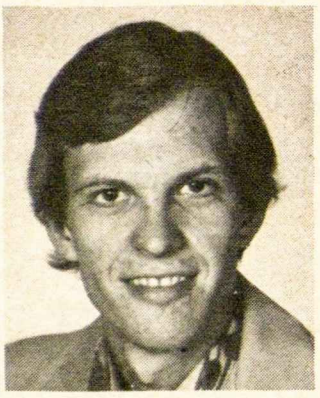

V.N.

Už straipsnį

Pirmoji premija — *Petrui V. Kisieliui* iš Cicero už straipsnį „JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos padėtis" (Ateitis, 1977 m., 7 nr., 222 psl.). 50 dol. mecenatė — Ateitininkų Sendraugių Sąjungos valdyba.

Antroji premija *Viktorui Nakui* iš Birmingham, MI. už straipsnį „Kritiškas žvilgsnis į Studentų Ateitininkų Sąjungą" („Ateitis", 1977, 7 nr., 230 psl.).

G.R.

R.K.

Už veiklos aprašymą

Pirmoji premija —*Grasildai Reinytei* iš Oak Lawn, Ill. už SAS pavasario kursų aprašymą („Ateitis", 1977, 7 nr., 240 psl.). 50 dol. mecenatai — dr. Antanas ir Elena Razmai.

Antroji premija — *Ramunei Kubiliūtei* iš Chicagos už Chicagos Studentų ateitininkų draugovės veiklos aprašymus.

J.K.

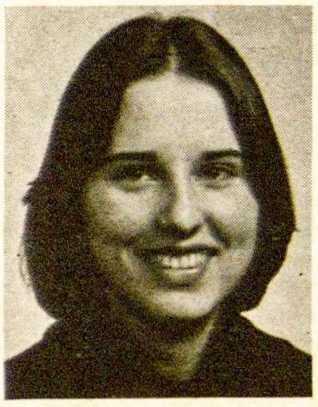

V.M.

P.S.

Už veiklos fotografijas

Pirmoji premija — *Jonui Kupriui* iš Cicero, Ill. už įvairias fotografijas 1976-1977 m. „Ateityje". 50 dol. mecenatai — dr. Antas ir Elena Razmai.

Antroji premija — *Vitai Musonytei* iš Oak Lawn, Ill., už SAS pavasario kursų nuotraukas („Ateitis", 1977, 7 nr., 240 psl.).

Už iliustracijas

Pirmoji premija — *Petrui Sandanavičiui* iš Brooklyn, N.Y. už įvairias iliustracijas 1977 m. „Ateityje". 50 dol. mecenatė — Gajos korporacijos valdyba.

MOKSLEIVIAMS

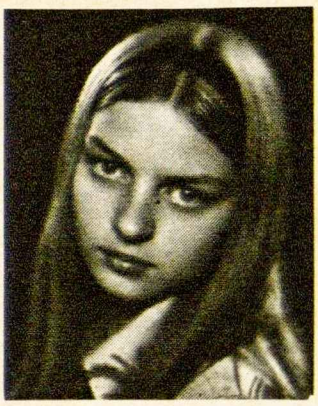
L.

L.D.

Už poeziją

Pirmoji premija — *Loretai* iš okupuotos Lietuvos. 50 dol. mecenatas — dr. Jonas Gliaudeslis. Eilėraščiai buvo spausdinami „Ateityje“ (1976, 9 nr., 336 psl., ir 1977, 4 nr., 132 psl.).

Antroji premija — *Lidijai Dudėnaitei* iš Chicagos už eilėraštį „Saulėtekio dovana“ („Ateitis“, 1976, 10 nr., 370 psl.).

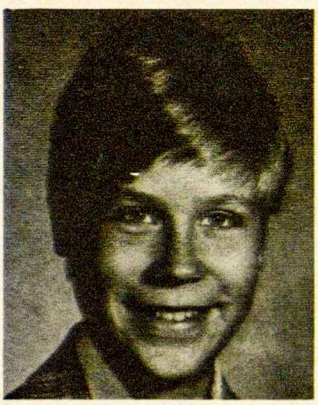
V.L.

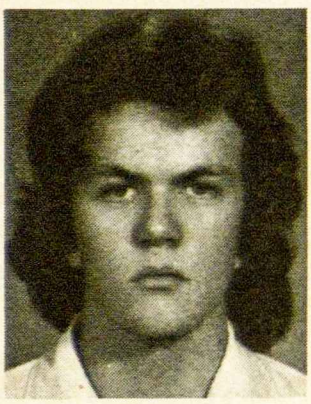
R.S.

T.P.

Už rašinį

Pirmoji premija — *Vitui Laniauskui* iš Cicero už rašinį „Okupuotos Lietuvos kankiniai“ („Ateitis“, 1976, 10 nr., 337 psl.). 50 dol. mecenatas — dr. Jonas Gliaudelis.

Antroji premija — *Robertui Saldžiui* iš Sao Paulo, Bražilijos, už savo įspūdžių aprašymą („Ateitis“, 1976, 10 nr., 361 psl.).

Už veiklos aprašymą

Pirmoji premija — *Tomui Palubinskui* iš Clevelando už aprašymus „Ateityje“, 1977 m. 2 ir 6 nr. 50 dol. mecenatai — Birutė, Algis ir Jonas Lieponiai.

T.P.

Už veiklos fotografijas

Pirmoji premija — *Tomui Palubinskui* iš Clevelando už nuotraukas „Ateityje“, 1977, 2 ir 6 nr. 50 dol. mecenatai — Birutė, Algis ir Jonas Lieponiai.

D.G.

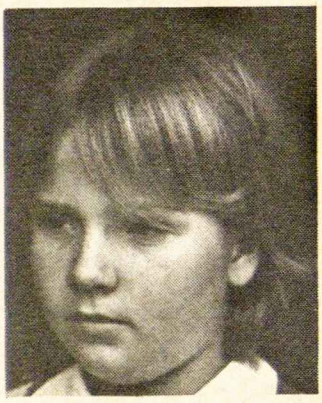
L.G.

Už meno fotografijas

Pirmoji premija — *Daivai Grigaitytei* iš Northbrooko, Ill. už atsiųstas nuotraukas (pvz. „Ateityje“, 1977, 8 nr., 279 psl.). 50 dol. mecenatas — Juozas Laučka iš Vokietijos.

Antroji premija — *Linai Grigaitytei* iš Northbrooko, Ill. už atsiųstas nuotraukas (pvz. „Ateity“, 1977, 8 nr., 278 psl.).

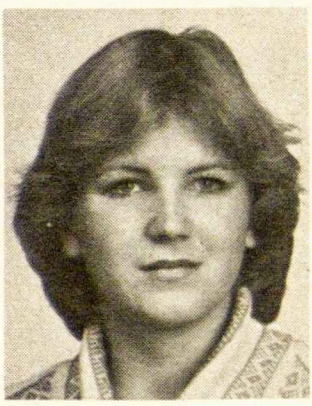
R.V.

T.Z.

Už iliustracijas

Pirmoji premija — *Rimai Valiulytei* — iš Chicagos už iliustracijas „Ateityje“, 1976 ir 1977 m. 50 dol. mecenatai — dr. Juozas ir Agnė Kižiai.

Antroji premija — *Taurai Zarankaitei* iš Redford už iliustraciją („Ateitis“, 1977, 6 nr., 203 psl.).

V.K.

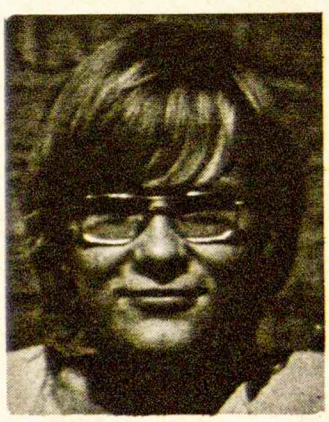
V.R.

Už knygos aprašymą

Speciali premija — *Vidai Kuprytei* iš Cicero už Dovydaičio monografijos aprašymą (25 dol. mecenatė — Daina Kojelytė).

Už fantastinį aprašymą

Speciali premija — *Viktorui Radvilui* iš Cicero už apsakymą „Antras pasaulis“ („Ateitis“, 1977, 4 nr., 130 psl.). 25 dol. mecenatė — Gajos korporacijos valdyba.

atžalos

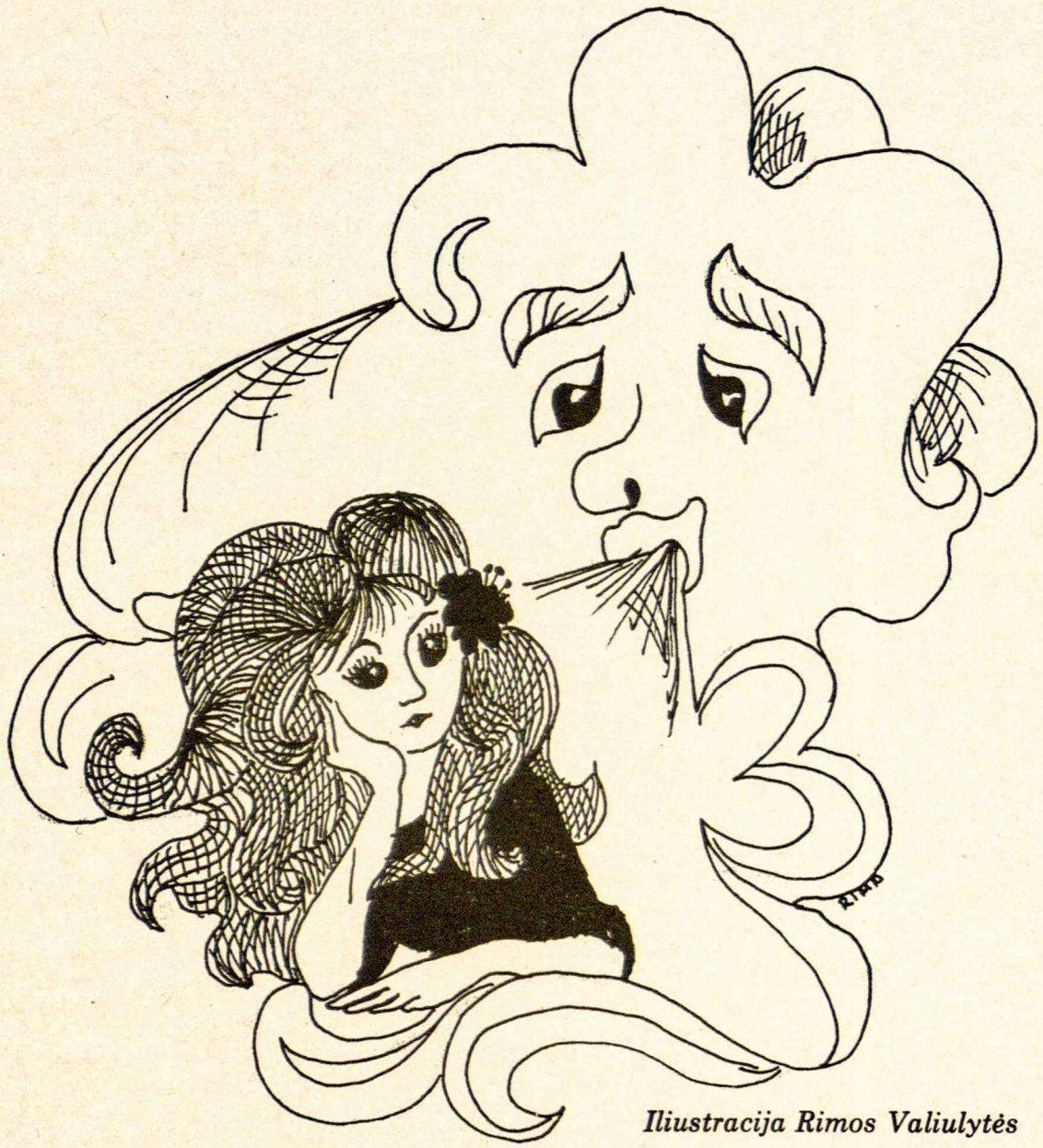

Iliustracija Rimos Valiulytės

VĖJAS

Angelė Mičiulytė

Štai pakilo vėjas,
Stiprus, išdidus, galingas.
Šaukė, klykė vėjas.
Plėšė, barškė medžių šakas.

Bet nutilo vėjas.
Jau vėjelis... švelnus, ramus.
Jis juokdarys drąsus,
Žaidžia, pūčia medžių lapus.

O kam tu, vėjeli,
Švelniai man' plaukus šukuoji?
O kam tu, vėjeli,
Taip dailiai sapnus vilioji?

Angelė Mičiulytė

ŽVAIGŽDĖ

Žvaigžde šiaurine!
Kur taip mane lydi, vedi?
Ar į jūras begalines,
Į žaliuosius laukus,
Gal net į aukščiausius kalnus?
Ar negalėtum nuvesti į namus?

Žvaigžde šiaurine!
Kuriam keleiviui tu spindi?
Šienpioviams, grįžtant iš laukų,
Mergelėms iš daržų,
Bernužėliams iš baisių karų?
Ar negalėtum parodyt duris namų?

Žvaigžde šiaurine!
Nenustok tos šviesos, blizgėk!
Parvesk darbščius šienpiovėlius,
Paukštelius į lizdus,
Surink mergeles ir bernelius.
Parvesk ir mane į gimtuosius namus.

SMĖLIS

Vanduo išdidžiai atkeliavo ir
Lengvai nuplovė smėlyje pėdas.
Neturėjau laiko pamatyti,
Ar jos buvo mažos, ar didelės,
Bet tiktai žinau, kad jos ten buvo.

Gal jos priklausė kokiam didvyriui,
Ar poetui, rašančiam puikius žodžius.
Galėtų priklausyti paukščiukui
Ir taip pat vaikelio pirmam žingsniui.

Niekad nežinosiu, kuris žmogus
Paliko savo ženklą ant pakrantės,
Bet žinau, kad kada nors jis sugrįš
Palikti vėl savo pėdas smėlyje.

Angelė Mičiulytė, vienintelė, kuri teisingai išsprendė sunkųjį galvosūkį (Ateitis, 1977, 6 nr., 203 psl.) Ji yra Los Angeles moksleivių kuopos pirmininkė.

MŪSŲ IŠKYLA Į KAPITONO SALĄ

Tomas Ivaška

Šeštadienį atsikėliau ir pamačiau, kad buvo labai gražus oras. Buvau patenkintas, nes tokio oro ir tikėjausi. Buvo sutarta, kad visi stovyklautojai susirinks prie Pauliaus laivo devintą valandą. Mano tėvas nuvežė mane prie laivo, ir ten susitikom su kitais stovyklautojais. Paruošėme laivą ir pradėjome iškylą į „Kapitono salą".

Plaukiant iš uosto, pradėjo vėjas pūsti ir pasidarė debesuota. Vėliau pasidarė labai banguota, bet mes atsiradome prie Kapitono salos saugiai. Kai pamatėme salos prieplauką, pradėjome iš laivo apačios nešti stovyklavimo įrankius viršun. Įmetėme inkarą, ir Paulius pradėjo ruoštis su savo mažu laiveliu „Spirgiu" plaukti į krantą. Mes kaip tik todėl ir tempėme tą laivelį. Kai Paulius pradėjo plaukti, buvo taip banguota, kad mes visi matėme tik jį, bet nematėme jo laivelio. Priplaukęs prie kranto, jis ištraukė „Spirgį" ant smėlio ir nubėgo prie prieplaukos, kad galėtų padėti nukraustyti stovyklavimo įrankius.

Kai mes su p. Gudelio laivu „Nida" priplaukėm prie prieplaukos, Stasys, Gintaras ir aš turėjom prižiūrėti, kad laivas nesusidaužytų į prieplauką — taip buvo banguota. Petras, Paulius, Andrius ir ponas Gudelis pradėjo skubiai nešioti nuo laivo mūsų stovyklavimo įrankius.

Negalėjome palikti laivo prieplaukoj, nes vanduo buvo labai neramus. Todėl p. Gudelis, Stasys ir aš išplaukėm su laivu toliau nuo salos, kad galėtume p. Gudelį su laivu palikti. Beplaukiant tolyn nuo prieplaukos, vanduo pasidarė labai neramus ir įstūmė laivo užpakalį į prieplauką. Sulūžo maža, medinė laivo tvorelė.

Mes trys paplaukėm kiek toliau. Stasys ir aš išmetėme inkarą. Tada Paulius su savo laiveliu pradėjo plaukti prie mūsų, kad galėtų Stasį ir mane nuplukdyti į krantą. Bet Pauliui ilgai truko užvesti motoriuką, nes bangos vis stūmė jį į krantą. Pagaliau Petras ir keli kiti palaikė laivelį, kad bangos jo nestumdytų. Kai Paulius priplaukė prie laivo, susitarėme, kad mane pirmą nuplukdys į krantą, o vėliau Stasį. Kai aš atsiradau prieplaukoj, visi stovyklavimo įrankiai jau buvo sunešioti ant kranto.

Po kiek laiko atvažiavo salos prižiūrėtojas ir parodė, kur mes galime stovyklauti. Jis buvo labai malonus žmogus. Suradome labai gražią vietą ir ten sunešėm savo įrankius. Tada ėjome meškerioti — nieko nepagavom, išskyrus kelias jūros žoles. Grįžome į stovyklavietę, pavalgėme

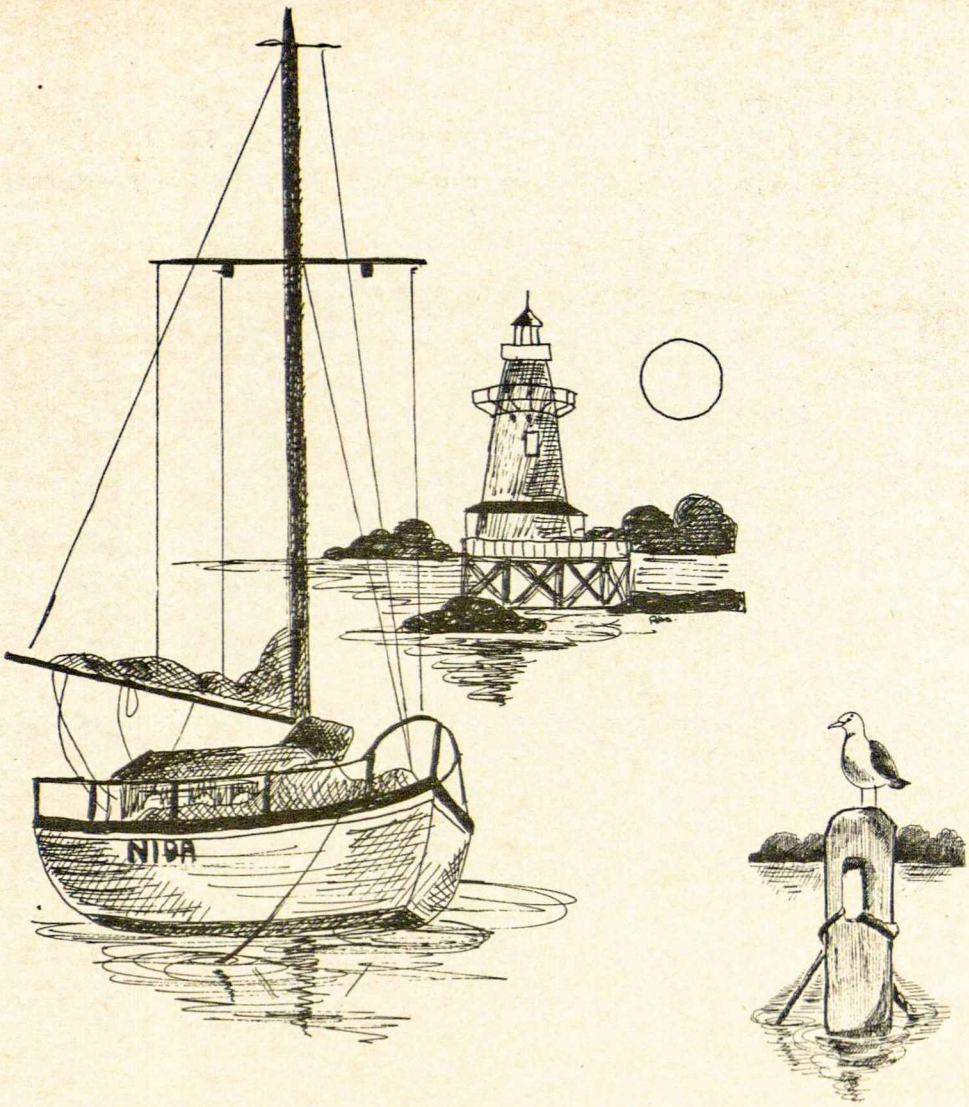

priešpiečius, pastatėm Stasio palapinę ir apsitvarkėm aplink stovyklavietę. Kelis sykius po to Paulius ir aš buvome nuplaukę pas poną Gudelį pažiūrėti, kaip jam sekasi. Jis daugiau žuvų pagavo negu mes. Taip praėjo visa popietė, kol vanduo pakilo. Tada pradėjome gaudyti plekšnes (flounder) ir ungurius.

Vakarienės metu pradėjome ruošti maistą. Paulius nuplaukė į laivą pasiimti poną Gudelį ir Petrą Tutiną. Petras buvo užsinorėjęs nuplaukti ten, nes sužinojo, kad ponui Gudeliui sekasi gaudyti žuvis. Kai jie atplaukė, pradėjome valgyti žuvis, kotletus ir dešreles. Labai skaniai pavalgėm. Tada reikėjo apsitvarkyti. Kai apsitvarkėme, Paulius, Gintaras ir aš nuėjome į visai kitą salos pusę pameškerioti. Radome labai patogų akmenį prie prižiūrėtojo namelio ir žiburio. Įmetėm lynus ir laukėm. Buvo tamsu ir labai ramu. Mes beveik užmigome. Nutarėm, kad laikas eiti atgal į stovyklavietę. Kai grįžome, Paulius ir aš paklausėme Petro, ar galėtume su Pauliaus laiveliu išplaukę pabandyti žuvauti. Petras mums leido, bet tik pusvalandį. Mes plaukiojom, ir Pauliui buvo užkibus žuvis, bet pabėgo. Buvo taip gražu, vanduo buvo ramus. Matėme daug šviesų.

Grįžome be žuvų ir visi pradėjome ruoštis miegoti. Petras, Paulius, Darius, Andrius ir Stasys nuėjo į palapinę, o Gintaras ir aš miegojome lauke, prie palapinės. Labai gerai išsimiegojau, ir kai atsikėliau, Petras jau meškeriojo. Pastebėjau, kad kažkokie žvėreliai buvo įlindę į mūsų maistą, nes maistas buvo išmėtytas ant žemės.

Paulius ir aš išplaukėm su laiveliu pažuvauti, bet nieko nepagavome. Kai grįžom, buvo laikas pusryčius valgyti, ir Paulius nuplaukė pasitikti savo tėvą. Kai jie atplaukė, pavalgėm pusryčius ir susitvarkėm.

Nuėjome dar pameškerioti, bet nesisekė. Buvo laikas susipakuoti stovyklavimo įrankius ir nunešti juos prie prieplaukos. Paulius, Stasys ir Gintaras nuplaukė pas poną Gudelį ir padėjo įtraukti inkarus. Laivas atplaukė, ir mes sukrovėm savo įrankius. Reikėjo plaukti atgal.

Iškyla buvo labai sėkminga. Mes labai dėkingi ponui Gudeliui ir Petrui Tutinui, nes be jų pagalbos iškyla nebūtų buvusi sėkminga.

Stovyklavome: Stasys Janušas, Andrius Janušas, Darius Kudžma, Gintaras Vaišnys, Paulius Gudelis, Petras Tutinas, ir aš — Tomas Ivaška.

CALIFORNIJOS MOKSLEIVIŲ STOVYKLA 1977 m. vasarą

Tuo metu, kai rytuose ateitininkų mintys ir darbai buvo nukreipti į savo kongreso ruošimą Clevelande, Californijos moksleiviai ateitininkai ruošė savo stovyklą. Rugpjūčio 28 d. į gražias St. Rayomondo vienuolyno patalpas iš Californijos kampų suvažiavo daugiau kaip 40 moksleivių smagiai, tačiau ir naudingai, praleisti savaitę stovyklaudami ateitininkiškoje dvasioje.

Daugelis stovyklautojų jau pažino viens kitą, tačiau mažai kas pažino vadovybę. Teisybė, Vytas Bandžiulis, jaunesniųjų berniukų vadovas bei tautinių šokių mokytojas, ir Elytė Bandžiulytė, tos savaitės „mama" jaunesnėm mergaitėm ir kartu meno mokytoja, yra žinomi Los Angeles ateitininkai, tačiau vyriausias stovyklos vadovas buvo Saulius Jankauskas iš Detroito ir vyresniųjų mergaičių vadove bei skaitymo ir rašymo mokytoja buvo Rita Neverauskaitė taip pat iš Detroito. Neilgai truko Sauliui ir Ritai susipažinti su stovyklautojais. Tas sekmadienio vakaras kaip tik buvo paskirtas susipažinimui, naudojantis įvairiais žaidimais bei šokiais.

Pirmadienio rytą vadovai stovyklautojus prikėlė anksti rytinei iškylai į kalną. Mums belipant, vienoj kalno pusėj saulė patekėjo, o kitoj pusėj nusileido pilnas mėnulis. Tai buvo gražus ir retas vaizdas. Pusiaukely į viršūnę, visi sustojo rytinei maldai ir grįžo į stovyklavietę valgyti skanių pusryčių, kuriuos, kaip ir visus kitus valgius, buvo paruošusios mūsų šeimininkės: Marytė Grušienė, Angelė Nelsienė ir Irena Mičiulienė. Po to prasidėjo mūsų gan nuolatinė dienos programa. Rytą buvo trys pamokos ir sportas, jaunučiai ir jauniai dalyvavo meno, tautinių šokių ir skaitymo ir rašymo būrelyje, o vyr. moksleiviai kasdieną, vietoj vienos iš tų pamokų, klausėsi pokalbių, kuriems vadovavo pakviestieji svečiai arba patys vadovai. Įdomu ir naudinga buvo klausytis Juozo Kojelio pokalbio apie Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, Jono Valukonio paskaitos apie moksleivius Lietuvoj ir rašytojos Alės Rūtos apibūdinimus apie Šatrijos Raganą, dr. J. Basanavičių ir Putiną.

Vakarinės programos vyko irgi įvairios: vaidinimai, laužas, kaukių balius, talentų pasirodymai, susikaupimas prie pastatyto partizano kapo, šokiai, dainos ir net Jūratės Raulinaitytės aštuoniolikto gimtadienio balius.

Greit ir smagiai prabėgo tos septynios dienos ir sekmadienį, rugsėjo 4 d., suvažiavo daug tėvelių ir svečių pietums ir stovyklos uždarymui. Stovyklos vyr. rengėjas Julius Raulinaitis tarė padėkos žodį vadovams, o vadovų vardu Saulius Jankauskas prabilo į stovyklautojus, pagirdamas juos už gerą

Vaizdai iš Californijos moksleivių stovyklos

Stovyklos vadovai ir mokytojai (iš kairės): Elytė ir Vytas Bandziuliai, Rita Neverauskaitė, Dalilė Polikaitienė ir vyriausias vadovas Saulius Jankauskas.

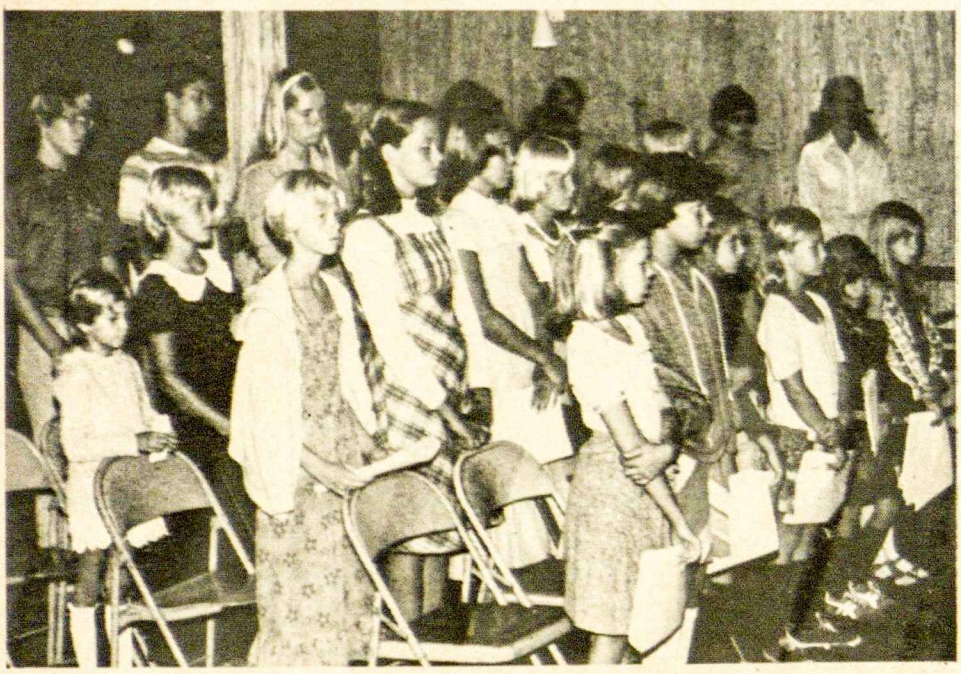

Stovyklautojai meldžiasi šventų Mišių metu.

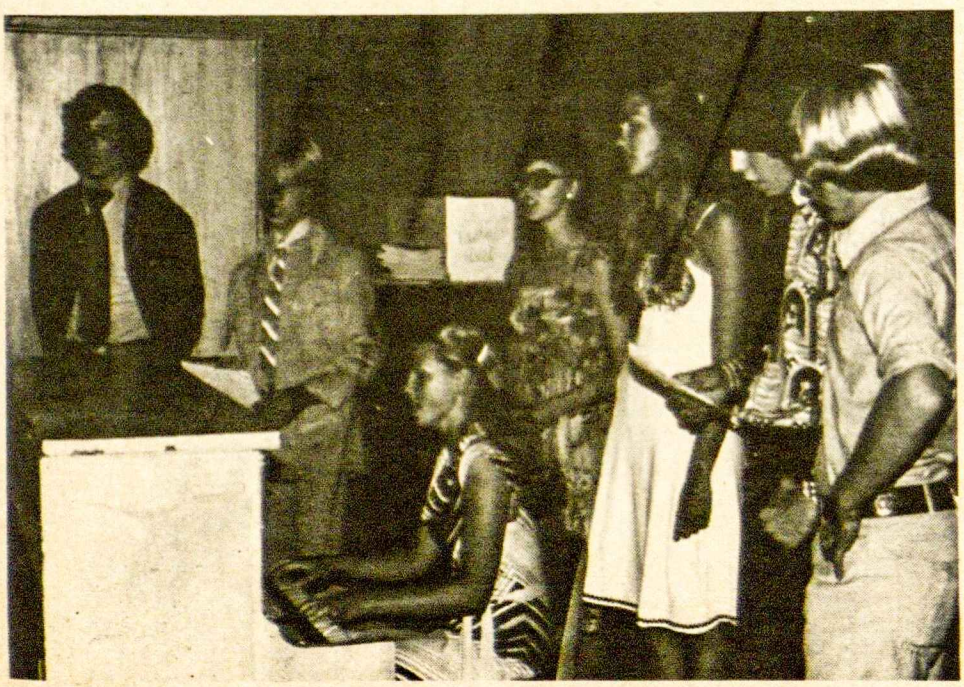

Stovyklautojų chorelis pasirodymo metu.

drausmę ir nuotaiką stovyklos metu. Apdovanoti abu berniukų (jaunių ir vyresniųjų) būreliai už surinkimą daugiausia taškų (mergaitės!), taip pat Kovas ir Ginta Palubinskai, Rima Navickaitė, Arnas Kungys ir Tolandas Petraitis už pavyzdingumą, mandagumą ir lietuviškumą stovykloje. Kartu su tėveliais nuleidę stovyklos trispalvę paskutinį kartą, sugiedoję ateitininkų himną, stovyklautojai pradėjo skirstytis namo, vežtamiesi gražių prisiminimų. Los Angeles moksleiviai ateitininkai ir jų tėvai yra dėkingi vadovams Sauliui ir Ritai, Vytui ir Elytei, Raulinaičiui, šeimininkėms, o taip ir kitiems, atlikusiems savo pareigas stovykloje: D. Polikaitienei (už ideologijos pamokas), Vitai Polikaitytei (už dainų pamokas ir vakarinių programų organizavimą), Jūratei Raulinaitytei (už mokymą tautinius šokius) ir Linui Polikaičiui (už smagią muziką visomis progomis).

Taip pat tenka paminėti, kad, neatvažiavus kapelionui iš Los Angeles, domininkonas Tėvas Vincent Cavalli atlaikė Šv. Mišias keliomis progomis ir tarė į jaunimą keletą šiltų ir padrąsinančių žodžių. O stovyklautojai, iš savo pusės, buvo tikri Lietuvos ambasadoriai: dalinosi savo žiniomis ir mintimis apie Lietuvą, Lietuvos Bažnyčios sunkią padėtį, Lietuvos Kat. Bažnyčios Kronikas ir bendrai savo išgyvenimus, patirtus stovykloje su atostogaujančiais stovyklavietės šeimininkais, tėvais Domininkonais.

Rita ir Vita

TORONTO SENDRAUGIAI

Toronto sendraugiai ateitininkai šių metų veiklą pradėjo tik sausio mėnesį, valdybai susidarius tik 1976 m. vėlyvą rudenį.

Pirmame susirinkime dr. K. Keblys iš Detroito kreipė kritišką žvilgsnį į sendraugius ir jų veiklos sritis. Tame susirinkime atkreipę dėmesį į vidų, į mus pačius ir į mūsų sąjungą, antrame žvelgėme į tautą. Norėdami kuo giliau susipažinti su padėtime okupuotoje Lietuvoje, atkvietėme Connecticut universiteto profesorių dr. B. Mačiuiką, šios srities specialistą. Temą jis labai moksliškai, bet taip pat ir labai vaizdžiai mus su ja supažindino, kreipdamas daug dėmesio į ekonominę struktūrą ir jos įtaką. Šiame susirinkime gausiai atsilankė Toronto visuomenė. Trečiame susirinkime dr. Arūnas Šlekys mums skaitė paskaitą šia tema: Skaitytuvai ir jų įtaka šiandieniniame gyvenime.

Rudenį skyrius žada pagyvinti savo veiklą. Šalia susirinkimų ir dalyvavimo bendroje Toronto ateitininkų veikloje, spalio 23 d. skyrius ruošia Prano Dovydaičio monografijos sutiktuves Toronto visuomenei. Dalyvaus su paskaita apie Dovydaitį pats autorius dr. Juozas Girnius, o su monografija supažindins Kęstutis Sušinskas. Taip pat rudenį ruošia D. Stončiūtės-Kuolienės dailės parodą. Žadama daugiau dėmesio atkreipti į dvasinį atsinaujinimą, jaunų akademikų įsijungimą (šiais metais jie gan aktyviai veikė). Susirūpinimą kelia tai, kad susirinkimuose iš vyresniųjų dalyvauja tik vyrai (su viena, kita išimtimi).

Šių metų valdybą sudarė Vytautas Bireta, Almis Kuolas, Danguolė Kuolienė, Algis Puteris ir Laima Underienė.

dsk

STUDENTAI CHICAGOJE

Nors buvo šalta ir lijo, į 1977-1978 m. veiklos pirmą susirinkimą spalio 7 d. atsilankė apie 30. Po maldos pirm. Danutė Saliklytė dalyvius supažindino su nauja valdyba. „Ateities" redaktorius kun. K. Trimakas pasakė, kas iš Chicagos studentų laimėjo žurnalo konkurso premijas.

Ižd. Aloyzas Pakalniškis supažindino su šio vakaro pokalbio dalyviais. Jonas Kuprys, Petras Kisielius ir Ramunė Kubiliūtė trumpai aptarė IX Ateitininkų Kongreso paskaitas: Jonas sklandžiai pakalbėjo apie prof. V. Vardžio paskaitą, Petras — apie kun. J. Šarausko, o Ramunė — apie dr. E. Vaišnienės. Draugovės nariai netylėjo: jei jie nesutiko su šių trijų pasisakymais arba turėjo kitų nuomonių, jie pasisakydavo.

Arvydas Žygas gan detaliai išnagrinėjo „Šventojo narvo" simbolizmą. Susirinkime dalyvavę vaidintojai Tadas A. Klimas ir Daiva Markelytė pridėjo ir papildė Arvydą.

Po to Rimantas Žemaitaitis parodė skaidres iš rugsėjo 24 d. įvykusio pabaltiečių žygio Washingtone.

Kas mėnesį draugovė susirenka Mišioms, kuriose dalyviai aktyviai prisideda.

Ramunė Kubiliūtė

METINĖ ŠVENTĖ Philadelphijoje

Spalio 15-16 dienomis rytinio pakraščio jaunimas paliko mokyklas, kad galėtų su Philadelphijos ateitininkais atšvęsti jų metinę šventę. Suvažiavo iš New Yorko, Rochesterio, Baltimorės ir Washingtono ateitininkai ir

neateitininkai praleist su savo draugais dvi turiningas ir linksmas dienas.

Šeštadienį svečiai ir vietinis jaunimas susirinko šv. Andriejaus salėje pokalbiui su kun. Jurgiu Šarausku, SAS dvasios vadu iš Chicagos. Jis pradėjo, paaiškindamas susirinkusiems pašnekesių prasmę. Išdalinus diskusinius klausimus apie Vatikano ir Bažnyčios dabartinį stovį, dalyviai pasiskirstė į keturias grupes. Po valandos grupinių diskusijų būrelių sekretorės pateikė išvadas. Bendrai visi sutiko, kad Bažnyčios vadai neatkreipia dėmesio į dabartines problemas ir gyvena praeityje. Susumuodamas popietės svarstybas, kun. Šarauskas pabrėžė, kad, tokius klausimus svarstant, negalima tik dabartinę sistemą griauti, bet reikia siūlyti pozityvias ir atsakomingas reformas. Pasigardžiuoti po pokalbio moksleivės paruošė šiltų sumuštinių ir saldumynų.

Vakare Philadelphijos lietuviai susirinko į Lietuvių Namų naujai atremontuotą salę pirmajam rudens sezono parengimui. Čikagos trikampis, susidedąs iš studentų Vidos Kazlauskaitės, Lino Rimkaus ir Vito Underio, padainavo liaudies dainų ir daug niekur dar negirdėtų dainų pagal mūsų žymių poetų žodžius, kuriems muziką sukūrė daugiausia patys ar kiti jauni žmonės. Buvo visokiausių atsiliepimų iš dalyvių, bet visi nutarė, kad programa skirtinga, jaunatviška ir įdomi. Po programos pasilinksminom ir pasišokom, grojant orkestrui.

Sekmadienio rytą, vieni daugiau pailsėję, kiti mažiau, susirinkom uniformuoti į šv. mišias šv. Andriejaus parapijoje. New Yorko, Rochesterio ir Philadelphijos moksleiviai ir Philadelphijos skautai dalyvavo su savo organizacijų vėliavomis, o studentai ir sendraugiai lydėjo Amerikos ir Lietuvos vėliavas. Mišias celebravo kun. Šarauskas. Pamoksle jis labai gražiai apibūdino jaunimą ir jo vertybes. Mažai kas liko nesujaudintas jo tokio pozityvaus atsiliepimo apie šių dienų jaunimą. Po mišių susirinkom salėje tarp savęs padiskutuoti šio savaitgalio pasisekimą. Išgėrę kavos, užkandę, maža grupelė važiavom apžiūrėti istorinės Philadelphijos. Pamatėm Laisvės Varpą, Nepriklausomybės Namus (Independence Hall) ir pasivaikščiojom gatvelėmis, kuriomis prieš 200 metų vaikščiojo Amerikos valstybės kūrėjai.

Savaitgalis smagiai praėjo. Išsiskirstėm į namus, sutikę naujų draugų ir pamatę senuosius. Jau planuojam susitikti kitose šventėse, kursuose, stovyklose. Grįžom prie knygų, bet atsinaujinę po trumpų atostogų.

Gintarė Gečytė

NAUJA KUOPA
Chicagos priemiesčiuose

Po gan daug laiko ir susiorganizavimo, Chicagos priemiesčiuose mes įsteigėme naują moksleivių ateitininkų kuopą Aleksandro Stulginskio vardu.

Pirmasis šių metų susirinkimas įvyko pas Žukauskus, spalio 21 d. Iš viso susirinko 16 narių iš įvairių vietovių bei Čikagos priemiesčių. Buvo matyt gan daug naujų veidų ir keletas senų. Atrodė, kad bus gan darbštus ir nuotakingas būrys.

Pirmiausia išrinkom valdybą. Štai nauja šių 1977-78 metų kuopos valdyba. Pirmininkė — Rima Žukauskaitė, sekretorė — Rasa Kamantaitė, iždininkė — Daina Kamantaitė. Globėjai — dr. Žukauskienė ir p. Vasiliauskas. Dar iki šiol neturim dvasios vado. Toliau diskutavome ateinančių metų veiklą. Buvo pasiūlymų suruošti iškylas, važiuoti slidinėti į kalnus. Žiemos metu surengti kuopos balių ir t.t.

Vėliau buvo pranešimai apie ateinančius kalakursus ir žiemos kursus, kurie vyks Dainavoje. Atrodo, kad daug narių žada važiuoti!

Kuopos susirinkimai vyks kas 3-čia savaitė.

Garbė Kristui!

Rasa Kamantaitė

TRUMPAI

„Ateities" vakarą spalio 29 d. Chicagoje surengė Sendraugių Sąjungos centro valdyba. Po įžanginių ASS pirm. Vyt. Šoliūno ir „Ateities" vyr. red. K. Trimako žodžių jaunimo konkurso laimėtojams buvo įteiktos premijos. Mecenatų vardu laimėtojus pasveikino Vyt. Šoliūnas. Laimėtojų vardu žodį tarė T. Palubinskas. Savo baigiamoje kalboje Ateitininkų Federacijos vadas dr. P. Kisielius išryškino „Ateities" žurnalo reikšmę. Salė buvo pilna vyresniųjų bei jaunimo. Po vakarienės šokiams grojo Vyties orkestras.

Philadelphijos ateitininkų metinė šventė įvyko spalio 15-16 d. Šeštadienį po pietų kun. J. Šarauskas vadovavo pokalbiui, ir vakare apylinkės nariai suruošė „Rudens lapų" vakarą, kuriame dalyvavo Chicagos Trikampis. Sekmadienio iškilmingos pamaldos įvyko šv. Andriejaus šventovėje.

Toronto Ateitininkų Tėvų komitetas spalio 22 d. suruošė tradicinį „Havajų vakarą" Prisikėlimo parapijos salėje.

Chicagos gydytojų korp! GAJA suruošė pamaldas už mirusius korporacijos narius lapkričio 20 d. Tėvų Marijonų koplyčioje. Po šv. mišių sekė susirinkimas ir kava.

Alg. Landsbergio „Šventasis narvas“ Chicagoje:

Po pasisekusio spektaklio Chicagoje, 1977 m. spalio 1 d. (iš kairės): Laima Rastenytė-Lapinskienė, Julius Balutis, Aldona Rastenytė, „Šventojo narvo“ dramos autorius Algis Landsbergis, Daiva Markelytė, Juozas Bulevičius ir (apačioj) režisierius Darius Lapinskas.

Jaunieji dramos vaidintojai (iš kairės): Vida Kuprytė, Raminta Pemkutė, Viktoras Radvilas, mažasis Aras Lapinskas, Gaja Pemkutė, Violeta Dirvonytė, Daiva Markelytė, Nida Pemkutė, Aleksandras Pakalniškis, jr., ir (apačioj) Tadas Klimas. Trūksta Vinco Olšausko.

MOKSLEIVIAI

Chicagos kun. A. Lipniūno moksleivių kuopos susirinkimas įvyko spalio 8 d. ponų Saliklių namuose. Kuopos valdybą sudaro: kun. J. Šarauskas (dvasios vadas), A. Pemkus (pirm.), R. Narutytė (vicepirm.), L. Dudėnaitė (sekr.), D. Musonytė (koresp.), E. Saliklis (ižd.) ir D. Garūnaitė (laikraštėlio red.). MAS centro valdybos pirm. S. Čyvas kalbėjo apie Ateitininkų kongreso nutarimus ir padarė keletą įvairių pranešimų.

Cicero vysk. M. Valančiaus kuopos moksleiviai turėjo susirinkimą spalio 8 d. MAS centro valdybos pirm. S. Čyvas paaiškino apie Ateitininkų konstitucijos pakeitimus ir skaitė paskaitėlę „Ar mes liudijame savo įsitikinimus?“ Nariai nutarė platinti lietuvišką katalikišką spaudą Cicero kolonijoje.

Toronto vyr. moksleiviai suorganizavo automobilių plovimą spalio 22 d. Dalį pelno skyrė „Ateities“ žurnalui. Susirinkimas buvo spalio 23 d.

Toronto jaunučių pirmutinis metų susirinkimas įvyko spalio 23 d. seselių namuose.

Chicagos Pr. Dielininkaičio jaun. moksleiviai turėjo savo tradicinę kuopos rudens iškylą spalio 23 d. Beverly Shores, Indiana. Po šv. mišių, kurias atlaikė kun. J. Borevičius, įvyko sportas ir žaidimai.

Cicero vysk. M. Valančiaus kuopos susirinkimas įvyko spalio 23 d. Buvo diskutuojama tautiškumo principas.

Chicagos Pr. Dielininkaičio jaun. moksleivių kuopa organizuotai dalyvavo Vėlinių mišiose lapkričio 2 d. švč. M. M. Gimimo parapijos bažnyčioje.

Toronto vyr. moksleiviai suorganizavo žygį „Ateičiai“ paremti lapkričio 6 d.

Toronto jaunučiai turėjo susirinkimą lapkričio 20 d. Jaunučių vadovai — P. Kuras, A. Rimkus, A. Stundžia, R. Ulba, L. Ulbaitė, R. Ulbaitė, S. Underytė, ir L. Vaitiekūnaitė-Kuliavienė.

Moksleivių (pirmųjų ir antrųjų metų gimnazijos mokinių) kursai įvyko Dainavoje Padėkos Dienos savaitgalį, lapkričio 23-27 d. Buvo diskutuojama šie klausimai: ideologija, bendruomenė, vadai, vadovavimas, aplinka ir šventieji globėjai.

Hamiltono moksleiviai ateitininkai po vasaros veiklą pradėjo 1977 m. rugsėjo 11 d. bendromis šv. Mišiomis ir bendrais pusryčiais. Jaunučių-jaunių susirinkimai rengiami kas antrą antradienį.

STUDENTAI

Chicagos studentų draugovės susirinkimas buvo suruoštas spalio 7 d. pas p. Saliklius. Stud. R. Kubiliūtė, P. Kisielius ir S. Kuprys pakalbėjo apie savo įspūdžius iš IX Ateitininkų Kongreso. Po susirinkimo R. Žemaitaitis parodė savo skaidres iš rugsėjo 24 d. įvykusio pabaltiečių žygio Washingtone. Sekmadienį studentai dalyvavo bendrose šv. mišiose.

Studentų Ateitininkų sąjungos metinis suvažiavimas įvyko spalio 28-29 d. Chicagoje, pas Tėvus Marijonus. Dr. Vygantas skaitė paskaitą „Studentų ateitininkų perspektyvos ateičiai“. Šeštadienį susirinkusieji dalyvavo „Ateities“ žurnalo vakare Jaunimo Centre.

Chicagos studentai susirinko lapkričio 5 d. Jaunimo Centre. Stud. D. Lapkus rodė meniškas skaidres, kurioms buvo pritaikyta tinkama muzika. Taip pat per šį susirinkimą fuksai „ištižėliai meteorai“ buvo oficialiai priimti į studentų eiles. Naujieji nariai — A. Alšėnas, V. Kazlauskaitė, M. Kulytė, V. Maciukevičiūtė, I. Pranskevičiūtė, D. Sidrytė, J. Šalna ir A. Šoliūnaitė. Sekmadienį draugovė turėjo bendras šv. mišias, kurias atlaikė kun. dr. K. Trimakas.

SENDRAUGIAI

Toronto sendraugiai surengė prof. Pr. Dovydaičio monografijos sutiktuves spalio 23 d. Prisikėlimo bažnyčios parapijos salėje. Sutiktuvėse dalyvavo monografijos autorius dr. J. Girnius, kuris kalbėjo tema „Dabartinė mūsų jaunimo situacija dovydaitinėje perspektyvoje“. Taip pat dalyvavo K. Sušinskas ir R. Vaškevičiūtė, kurie pateikė savo įspūdžius apie monografiją.

Chicagos sendraugiai atšventė Kristaus Valdovo Šventę, turėdami šv. mišias lapkričio 20 d. Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Šv. mišias atnašavo vysk. V. Brizgys, kun. dr. V. Rimšelis ir kun. J. Borevičius. Pritaikytą pamokslą pasakė kun. St. Gaučas. Po pamaldų Jaunimo Centre Ateitininkų federacijos generalinis sekretorius V. Kleiza padarė išsamų pranešimą apie IX Ateitininkų Kongresą.

Naujas filosofijos daktaras

Kęstutis Girnius, parašęs disertaciją apie moralės filosofijos kalbą, įsigijo filosofijos daktaro laipsnį iš Chicagos universiteto. Jis yra MAS referentas Ateitininkų Federacijos valdyboje.

laiškai

„Ateities“ redagavimą tęsiant toliau

Mielą, bet sunkų „Ateities“ redagavimo naštą nešdamas, buvau priėjęs liepto galą (žr. „Ateitis“, 1977, 9-10 nr., 352 psl.) Galime visi džiaugtis, kad į talką atėjo Aldona Zailskaitė, dr. Arūnas Liulevičius, dr. Linas Sidrys ir Saulius Kuprys. Su jais bus įmanoma darbą tęsti toliau.

Aldona, kuriai dėl josios darbo buvo visai neįmanoma kuo prisidėti prie redagavimo 1977 m., šįmet sutiko suredaguoti vasario, gegužės ir lapkričio numerius. Džiugu, kad Arūnas įsijungia į redakcinį kolektyvą: jis redaguos kovo ir birželio numerius. Linas turės laiko šių metų antrą pusmetį: jis paruoš spalio ir gruodžio numerius. Prie bendros naštos prisidės ir Saulius, sutvarkydamas rugsėjo numerį.

Man lieka viso redakcinio darbo koordinavimas, sausio ir balandžio numerių suredagavimas, bendras medžiagos telkimas ir „Antai“ komentarų rašymas. Tikiuosi, kad turėsiu daugiau laiko pats ką parašyti.

Esu dėkingas dr. Algiui Norvilui už buvimą redakcijoj 1976-1977 m., ypač už dviejų numerių suredagavimą 1976 m.

Kęstutis Trimakas
„Ateities“ vyr. redaktorius

„Šis įvertinimas man yra paskata...“

Dėkoju nuoširdžiai už man suteiktą garbę ir kūrybos konkurso pirmą premiją. Tai buvo netikėta ir nuostabi staigmena, ir man labai malonu priimti tokį pažymėjimą ir Jūsų sveikinimus.

Živilė Bilaišytė
Evanston, Ill., JAV

Niekad nemaniau, kad man teks pirma vieta „Ateities“ jaunimo kūrybos konkurse! Aš nustebau, gavęs iš jūsų šią malonią žinią.

Leiskit man dabar prie progos Jus pasveikinti ir visus „Ateities“ narius, bendradarbius, visus konkurso dalyvius ir to vakaro svečius — tikrai esate verti daugiau kaip auksas, ne tik ateitininkams, bet ir visiems lietuviams!

Petras Sandanavičius
Brooklyn, NY, JAV

Mane labai nustebino maloni žinia, kad man buvo paskirta premija „Ateities“ žurnalo konkurse... Kai tik galėsiu atsitraukti kelioms valandoms nuo mokslo, vėl parašysiu Jūsų žurnalui.

Robertas Jonas Saldys
Sao Paulo, Brazilija

Labai ačiū už man paskirtą „Ateities“ žurnalo premiją. Šis įvertinimas man yra paskata ir toliau piešti.

Rima Valiulytė
Chicago, Ill., JAV

Dar apie Ateitininkų Kongresą Clevelande

Įspūdingos Šv. Mišios sekmadienį. Įdomus „Šventasis narvas“. Tik ne viską supratau. Pavyzdžiui, ar ir kunigas Semėnas buvo apgavikas, šarlatanas, atseit, antiherojus? Jei taip, gal Kongresas lyg ir netiko premjerai. Beje, ar siužetui buvo panaudota Marijos pasirodymas Skiemonių apylinkėje prieš 15-20 metų?

Kas dar patiko, tai kad porą kartų girdėjau mūsų jaunimą tarp savęs kalbantis lietuviškai, pavyzdžiui, keltuve. Ne tarp tėvų. Tai mane lyg ir nustebino. Tokių „cūdų“ man nepasitaikė išgirsti per praėjusius 20 metų.

Būtų buvę gerai, jei rengėjai iš anksto būt įspėję mūsų garbinguosius, kad pakvietimas į garbės prezidiumą dar neįpareigoja skaityti paskaitos.

Tai tik tiek. Paskutiniu laiku vėl pradėjau skaityti Ateitį. Labai pagerėjo. Kurį laiką tik prenumeravau. Sėkmės ir toliau!

Zenonas Prūsas
Chillicothe, Ohio, JAV

„Ateities“ padėka

„Ateities“ redakcija, leidėjai ir administracija yra labai dėkingi Vytauto Šoliūno vadovaujamai Ateitininkų Sendraugių Sąjungos centro valdybai, suruošusiai „Ateities“ vakarą 1977 m. spalio 29 d., Chicagoje. Taip pat dėkojame „Ateities“ konkurso mecenatams, visiems prie to vakaro rengimo prisidėjusiems bei į jį atsilankiusiems.

Atsiųsta paminėti

Jurgis Gliauda, TEISMAS BIRŽELY. Tikrovinė novelė apie Nijolės Sadūnaitės teismą Vilniuje už Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos dauginimą ir platinimą. Autorius įvadiniam žody rašo: „Žiauri tikrovė gaiviališkai sukūrė novelinį siužetą, kuris panaudotas „Teismas biržely“ novelei. Tai pagarbi mano pastanga parodyti mūsų kankinės tautos perlus novelės rėmuose“. Viršelis ses. Mercedės. Knygelės mecenatas mons. J. Kučingis. Išleido Lietuvių Dienos, Los Angeles, Calif. 1977 m. 35 psl.

Kun. K. Žitkus. KRYŽIAUS KELIAS. Eilės 14 kryžiaus kelio stacijoms su iliustracijomis. Išleido Kanados Lietuvių Katalikų Centro Liturginė Komisija. Iliustravo Vytautas Pranaitis. Finansavo kun. Jonas Staškevičius. Toronto, 1977.

Algirdas Gustaitis. 200,000,000 and LITHUANIA. 16 psl. brošiūra anglų kalba su gerai atrinktais faktais apie lietuvių tautą, jos kalbą, istoriją, įnašą ir skaudžią dabartį. Antroji atnaujinta laida. Išleido Lietuvių Dienos, 1976 m.

IN DEFENSE OF HUMAN RIGHTS. Simo Kudirkos liudijimas JAV episkopato komisijai apie žmogaus teisių pažeidimus sovietų okupuotoj Lietuvoj. Anglų kalba išleido Lietuvių Romos Katalikų Religinė Šalpa, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA. Galima įsigyti nemokamai dalinimui.

Nuo administracijos stalo

Apmokėjo „Ateities“ prenumeratą, siuntinėjamą užsienio moksleivijai: 15.00 dol. — kun. J. Pragulbickas (Elizabeth, N.J.); 10.00 dol. — dr. J. Pikūnas (Detroit, Mich.); 8.00 dol. — A. Mažiulis (So. Boston, Mass.); 6.00 dol. — E. Orentas (West Hartford, Ct.).

Nauji prenumeratoriai: A. Barkauskienė (Westchester, Ill.), S. Damušis (Vokietija), J. ir D. Ivanauskaitės, L. Pupelytė, A. Skruodys (Cicero, Ill.), J. Jokubka, M. Šulienė (Chicago, Ill.), A. Kašiubienė (Lisle, Ill.), D. Keturakytė (So. Boston, Mass.), dr. Z. Kungys (Yucaipa, Cal.), V. Rukšys (Delran, N.J.), kun. K. K. Stewart (Ridley Park, Pa.), A. Tamošaitis (Kingston, Ont. Canada).
Už garbės prenumeratas, aukas ir naujas prenumeratas nuoširdžiai dėkoja

„Ateities“ Administracija

ALp(LKA)1786
1978, Nr.1

30.725.275